

RAPORT privind evoluția social-economică a Republicii Moldova în semestrul I 2024

Chișinău 2024

Cuprins

Sumar executiv	2
1. Sectorul real	5
1.1. Produsul Intern Brut	5
1.2. Industria	8
1.3. Agricultura	9
1.4. Transport	11
1.5. Comerțul intern de bunuri și servicii	12
1.6. Investiții în active imobilizate	14
2. Sectorul monetar	16
2.1. Inflația	16
2.2. Cursul de schimb și piața valutară	19
2.3. Indicatorii monetari	20
3. Finanțe publice	23
3.1. Bugetul public național	23
3.2. Datoria de stat administrată de Guvern	25
4. Sectorul extern	26
4.1. Balanța de plăți externe	26
4.2. Comerțul internațional cu mărfuri	32
5. Sectorul social	43
5.1. Piața muncii	43
5.2. Remunerarea muncii	46
5.3. Minimul de existență	48

Sumar executiv

Produsul Intern Brut a constituit 142,2 miliarde lei în semestrul I 2024, fiind în creștere cu 2,2% față de semestrul I 2023. Evoluția PIB a fost influențată pozitiv în mare parte de comerțul intern, VAB a căruia s-a majorat cu 5%, industria energetică (+22,3%), sectorul informații și comunicații (+6,9%), industria prelucrătoare (+6,2%), activități financiare și asigurări (+7%), agricultură (+6%), construcții (+3,9%) etc. Impact negativ asupra evoluției PIB în semestrul I 2024 au avut în special următoarele activități: transport și depozitare (-10,9%), tranzacții imobiliare (-4,6%), sănătate și asistență socială (-1,5%), artă, activități de recreere și de agrement (-5,1%) etc. Pe partea de utilizări, contribuție pozitivă asupra evoluției PIB a fost înregistrată în principal din contul consumului final al gospodăriilor populației (+2,6%), formării brute de capital fix (+5,9%), iar contribuție negativă asupra evoluției PIB pe utilizări a fost generată de exportul net și consumul final al administrației publice, care s-a diminuat cu 4%.

Sectorul industrial continuă să se revigoreze după crizele persistente din anul precedent. În ianuarie-iunie 2024 volumul producției industriale a sporit cu 0,7% față de aceeași perioadă din anul 2023, creștere datorată ramurii energetice, care a crescut cu 4,2%, și a industriei extractive (+4,7%), în timp ce volumul producției industriei prelucrătoare s-a diminuat cu 0,2%. Printre principalele subramuri manufacтурiere care se mențin în declin se regăsesc: fabricarea încălțăminte, fabricarea produselor din lemn, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, industria alimentară, piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule. Pe de altă parte, se atestă evoluții pozitive în ramuri precum: industria metalurgică, tipărire și activități de servicii conexe tipăririi, industria chimică, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea mobilei.

Volumul producției agricole a crescut în semestrul I al anului 2024. Producția agricolă în toate categoriile de gospodării a atins 6,4 mil. lei și a fost cu 5,5% mai mare decât cea înregistrată în semestrul I al anului 2023. Evoluția sectorului agricol din primul semestrul depinde în mare parte de performanțele sectorului zootehnic. Cu o pondere de 86% în volumul total al producției agricole, producția animalieră s-a majorat cu 4,4% și astfel, a avut un impact major la evoluția producției agricole. În același timp, și producția vegetală a înregistrat o creștere înaltă (+13%), influențând pozitiv evoluția producției agricole.

Relansarea cererii și înviorarea activității economice sunt principaliii factori care au determinat majorarea veniturilor din vânzări în comerț. Veniturile din vânzări în comerțul de bunuri cu amănuntul au crescut cu 11,6% în ianuarie-iunie 2024, în sectorul de prestare a serviciilor populației - cu 18,8%, iar în sfera serviciilor prestate întreprinderilor – cu 4,8%. Totodată, comerțul cu ridicata se menține în scădere (-1,7%), dar cu ritmuri mai atenuate comparativ cu anul precedent.

Majorarea fluxurilor comerciale a avut un impact semnificativ asupra serviciilor de transport. Conform datelor statistice, în ianuarie-iunie 2024, volumul mărfurilor transportate, precum și numărul pasagerilor transportați a fost în creștere cu +8,2% și 5,8%, respectiv.

Investițiile private reflectă primele semne de revigorare. În ianuarie-iunie 2024 volumul investițiilor în active imobilizate s-a majorat cu 1,7%, însumând 12,6 mil. lei. Investițiile proprii ale agenților economici, după diminuarea considerabilă din anul 2023, au înregistrat o creștere cu 13,1% datorită promovării politicilor de stimulare a investițiilor. Au fost în creștere și investițiile finanțate din sursele fondului rutier (+32,3%). Totodată, rămân în diminuare investițiile finanțate din credite și împrumuturi externe (-56,1%), credite și împrumuturi interne (-16,5%), precum și investițiile finanțate din bugetul public național (-12,3%).

Rata inflației anuală (iunie 2024 față de iunie 2023) a constituit 3,8% și se menține în intervalul de variație al întregii inflații stabilit de BNM. Cererea internă modestă, recolta bogată din anul trecut, scăderea unor tarife la servicii comunale și aprecierea monedei naționale au fost factorii principali cu efect dezinflaționist.

Leul moldovenesc s-a depreciat față de dolarul american, dar față de Euro s-a apreciat. În luna iunie 2024 moneda națională a marcat o depreciere de 3% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,41 lei pentru 1 dolar american la 1 ianuarie 2024 până la 17,93 lei la 30 iunie 2024). Față de Euro, leul moldovenesc s-a apreciat cu 0,9%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la sfârșitul lunii iunie 2024 a atins 5288,6 mil. dolari (asigurând 7 luni de import), reflectând o diminuare cu 3% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2023 și o majorare cu 7,9% - față de situația la sfârșitul lunii iunie 2023.

Se atestă semnale ale impactului relaxării politicii monetare. În contextul diminuării ratelor dobânzilor, cererea la credite a fost în creștere, astfel încât în 6 luni ale anului 2024 creditele noi au înregistrat majorare cu 23,6% față de perioada similară a anului 2023, fapt ce a determinat creșterea cu 12,3% a portofoliului de credite. Concomitent, dobânzile reduse au determinat diminuarea depozitelor noi atrasе la termen cu 9,6%. Masa monetară M3 a constituit la sfârșitul lunii iunie 2024 circa 157,8 mld. lei și s-a majorat cu 14,3%, în mare parte, datorită creșterii soldului depozitelor la vedere.

Situată finanțelor publice arată o reducere a deficitului bugetar, determinată de o creștere a veniturilor bugetare într-un ritm mai rapid decât cel al cheltuielilor. În primele șase luni ale anului 2024 la Bugetul public național au fost încasate venituri în valoare de circa 52,2 mld. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 10,9% (în termeni nominali) comparativ cu perioada similară a anului 2023. Majorarea veniturilor a fost determinată în mare parte de creșterea veniturilor salariale și creșterea încasărilor din impozite și taxe la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova și la mărfurile importate. Totodată, au fost realizate cu 6,4% mai multe cheltuieli, valoarea acestora însumând circa 57,7 mld. lei. Cea mai semnificativă contribuție la evoluția cheltuielilor totale au avut-o cheltuielile pentru ocrotirea sănătății, serviciile în domeniul economiei și învățământ. În primul semestrul al anului 2024 deficitul bugetar a atins nivelul de circa -5,5 mld. lei și s-a diminuat cu 22,8% comparativ cu semestrul I 2023 (-7,2 mld. lei).

Datoria de stat administrată de Guvern este la un nivel sustenabil. La situația din 30 iunie 2024 soldul datoriei de stat a atins nivelul de 107 mld. lei și a fost în creștere cu 7,1% față de aceeași situație a anului precedent. Datoria de stat internă însumează 43,8 mld. lei, în creștere cu 19% și datoria de stat externă – 3,5 mld. dolari SUA (63,2 mld. lei), care a sporit cu 2,1% (cu 0,2% - în monedă națională).

Deficitul contului curent al balanței de plăți externe s-a deteriorat. Restabilirea cererii interne și micșorarea continuă a remiterilor primite din străinătate au condus la creșterea cu 29,8% a deficitului contului curent al balanței de plăți în semestrul I 2024, constituind 14,3% în raport cu PIB. Volumul remiterilor personale primite din străinătate s-au diminuat cu 6,3%, iar intrările de investiții străine directe au fost în scădere de 1,9 ori.

Diminuarea prețurilor la resursele energetice și produsele alimentare au determinat scăderea valorii exporturilor și importurilor. În I semestrul 2024 exporturile au constituit 1780,5 mil. dolari SUA, reflectând o scădere de 12,8%. Cererea externă slabă, scăderea prețurilor internaționale, aprecierea leului față de principalele valute străine și reducerea potențialului de export reprezintă factorii principali care au contribuit la involuția exporturilor. Totuși, micșorarea exporturilor a fost cauzată în mare parte de diminuarea reexporturilor cu 37,9%, în timp ce exportul autohton a scăzut cu doar 0,4%. Valoarea importurilor (4316,2 mil. dolari) a înregistrat o scădere de 1,3% în ianuarie-iunie curent. Importurile au depășit exporturile de 2,4 ori, iar gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 41,3%. Soldul negativ al balanței comerciale s-a majorat cu 8,8%.

Câștigul salarial mediu lunar brut a înregistrat o creștere de 10,8%. În semestrul I 2024 câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională a constituit 13622,1 lei și s-a majorat cu 15,1% în termeni nominali față de ianuarie-iunie 2023, iar în termeni reali- cu 10,8%. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 709 Euro sau 767 dolari SUA. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 11626,5 lei, în

creștere cu 16,3% în termeni nominali și cu 12% în termeni reali. În sectorul real al economiei câștigul salarial a constituit 14309,5 lei și s-a majorat cu 14,7% în termeni nominali și cu 10,4% în termeni reali.

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.07.2024 a constituit 3950,7 lei și s-a majorat cu 7,8% (în termeni nominali) față de aceeași dată a anului 2023.

Numărul **șomerilor**, estimat conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM), în trimestrul II 2024 a fost de circa 34,9 mii persoane și s-a diminuat cu 1,7% comparativ cu trimestrul II 2023 (35,6 mii pers.).

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul II 2024 a constituit 3,9%, fiind mai mare cu 0,1 p.p. față de trimestrul II 2023 (3,8%).

Numărul **șomerilor înregistrați** la oficiile forței de muncă în ianuarie-iunie 2024 a constituit circa 8,9 mii persoane și a fost în descreștere cu 36,6% față de perioada similară a anului 2023.

Minimul de existență în I semestrul 2024 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 2926 lei, în creștere față de semestrul I 2023 cu 2% (în termeni nominali), iar în termeni reali – în diminuare cu 1,8%.

1. Sectorul real

1.1. Produsul Intern Brut

Economia națională își consolidează tot mai mult traiectoria de revigorare. Produsul Intern Brut (PIB) s-a majorat cu 2,2% în prima jumătate a anului 2024, inclusiv cu 2,4% în trimestrul II, factorii de bază fiind relansarea cererii interne, îmbunătățirea sentimentului economic, menținerea pe un trend crescător al unor sectoare precum sectorul informații și comunicații, HoReCa etc.

Figura 1.1. Evoluția trimestrială a Produsului Intern Brut în anii 2023-2024 și contribuția componentelor (pe resurse), %

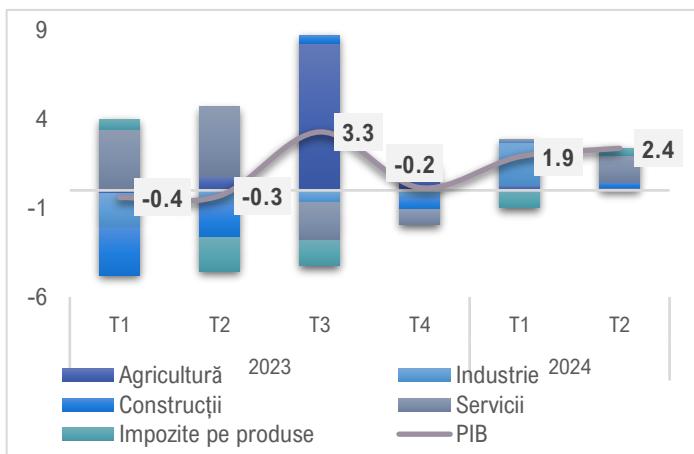
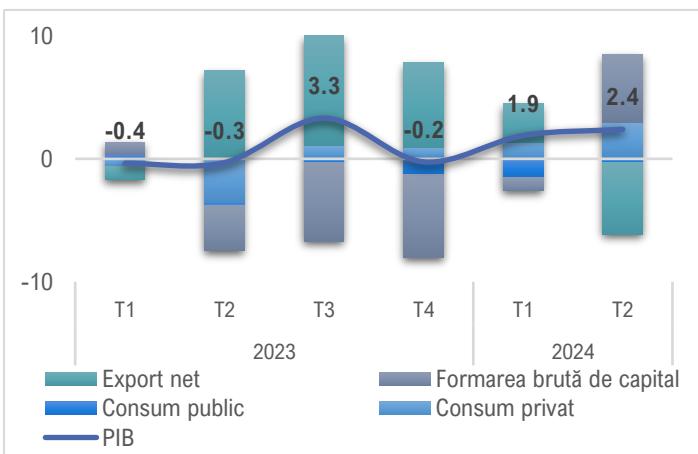

Figura 1.2. Evoluția trimestrială a Produsului Intern Brut în anii 2023-2024 și contribuția componentelor (pe utilizări), %

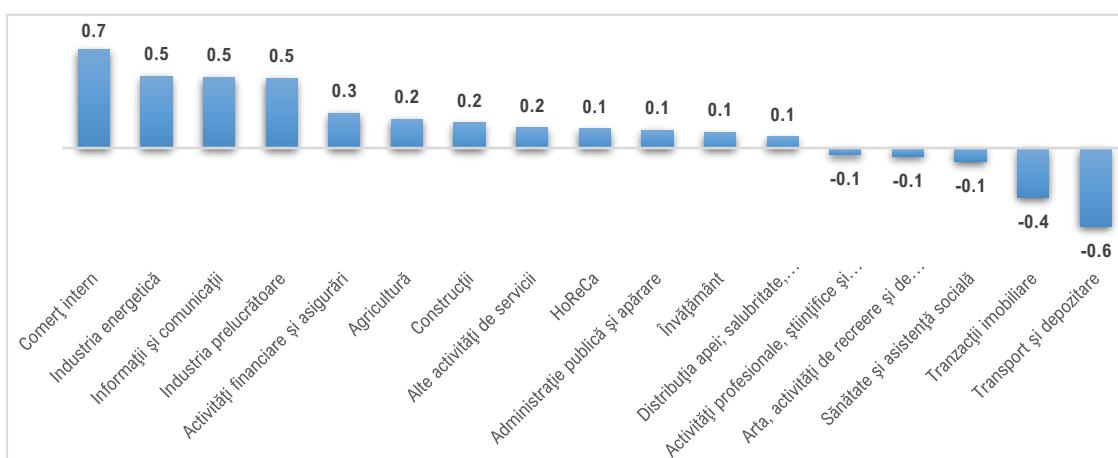

Sursa: Biroul Național de Statistică, calcule MDED

Revenirea consumului pe o traiectorie pozitivă a influențat majorarea venitului din vânzări în comerțul intern. Cu o pondere de circa 15% în PIB, VAB creată de activitatea comerț cu ridicata și cu amănuntul s-a majorat cu 5%, generând o contribuție de 0,7 p.p. la creșterea PIB.

Sectorul energetic a fost unul din cele mai influente sectoare în semestrul I 2024. VAB creată de întreprinderile din acest sector s-a majorat cu 22,3%, creștere ce se datorează următorilor factori: creșterea necesității de acoperire a consumului intern de resurse energetice în contextul regimului termic mai scăzut în sezonul de încălzire curent față de cel din anul trecut; deschiderea oportunităților de export al energiei electrice pe piețele din România și Ucraina (exportul de energie electrică a crescut cu 36%); intensificarea producției de energie electrică din surse regenerabile.

Figura 1.3. Contribuția activităților economice la evoluția Produsului Intern Brut în I semestrul 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sectorul TIC se menține printre cele mai progresiste și dinamice sectoare. Cu o creștere de 6,9% și o pondere de 7,8% în PIB, acest sector este orientat preponderent spre piața externă, contribuind cel mai semnificativ la majorarea exporturilor de servicii. Dezvoltarea constantă a acestei ramuri se datorează pe de o parte cererii crescânde pentru serviciile de informatică, iar pe de altă parte de politicile Guvernului orientate spre inovarea și digitalizarea economiei.

Industria prelucrătoare a revenit pe un trend pozitiv. Relansarea cererii interne, diminuarea consumului intermediar, revigorarea activității economice, îmbunătățirea cererii externe, restabilirea lanțurilor logistice sunt factorii de bază care au contribuit la majorarea VAB în industria prelucrătoare cu 6,2%, generând un impact de 0,5 p.p. la creșterea PIB. Printre ramurile industriale cu cele mai pronunțate creșteri se regăsesc: fabricarea de echipamente de măsură, verificare, control; industria metalurgică; industria chimică; industria construcțiilor metalice și a produselor din metal; fabricarea mobilei. Totodată, sunt ramuri industriale care se mențin în declin: fabricarea încălțăminte, băuturilor, fabricarea produselor din lemn, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, fabricarea articolelor din material plastic.

De asemenea, s-au înregistrat creșteri în alte sectoare economice: activități financiare și asigurări (+7%), agricultură (+6%), construcții (+3,9%), alte activități de servicii (+11,7%), HoReCa (+8,9%) etc. Totodată, VAB a descrescut în sectoare precum: transport și depozitare (-10,9%), tranzacții imobiliare (-4,6%), sănătate și asistență socială (-1,5%), artă, activități de recreere și de agrement (-5,1%) etc.

Relaxarea politiciei monetare a avut un impact pozitiv asupra consumului și investițiilor. Consumul privat s-a majorat cu 2,6%, având cea mai mare contribuție la creșterea PIB (2,2 p.p.), situație ce se datorează sporirii venitului disponibil real al populației. Creșterea consumului s-a datorat, pe de o parte, majorării salariilor (+11%), iar pe de altă parte intensificării creditării persoanelor fizice (+72%), urmare îmbunătățirii condițiilor de creditare: rata medie a dobânzii la creditele de consum s-a diminuat de la circa 15,5% în sem. I 2023 până la 11,2%. Consumul administrației publice (-4%) a avut o contribuție negativă la evoluția PIB, în special pe seama cheltuielilor pentru procurarea bunurilor și serviciilor, fapt ce accentuează constrângerile bugetare.

Figura 1.4. Contribuția Consumului final la evoluția trimestrială a PIB în anii 2023-2024, %

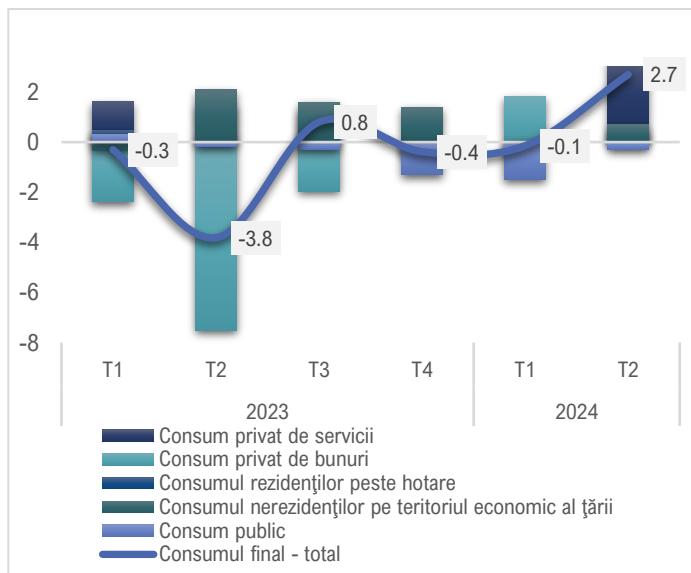
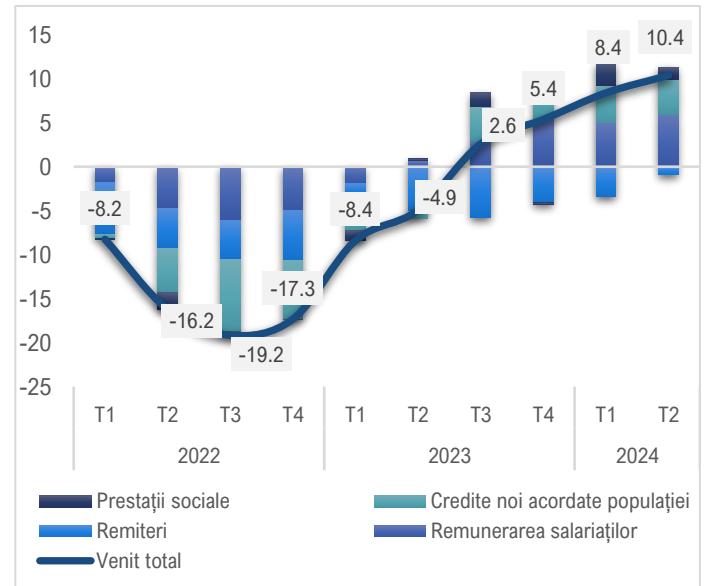

Figura 1.5. Evoluția venitului disponibil real și contribuția componentelor în anii 2022-2024, %

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Investițiile (formarea brută de capital fix) s-au majorat cu 5,9% și au contribuit cu 1,2 p.p la creșterea PIB, majorare datorată investițiilor în mașini și utilaje (+15,2%). Investițiile private (din sursele proprii ale agenților economici) au sporit cu 13,1% în I semestru, inclusiv cu 13,8% în al doilea trimestru, fapt ce indică semnale de revigorare a economiei naționale.

Balanța comercială negativă s-a adâncit, ca rezultat al diminuării exporturilor (-1,2%) pe fundalul majorării importurilor (+1,6%), fapt ce a generat un impact negativ asupra PIB (-1,5 p.p.). Deși exporturile de bunuri s-au diminuat, exporturile de servicii s-au majorat (+6,7%), acestea fiind favorizate în mare parte de dezvoltarea continuă a sectorului IT.

Figura 1.6. Balanța comercială cu bunuri și servicii, mld.lei

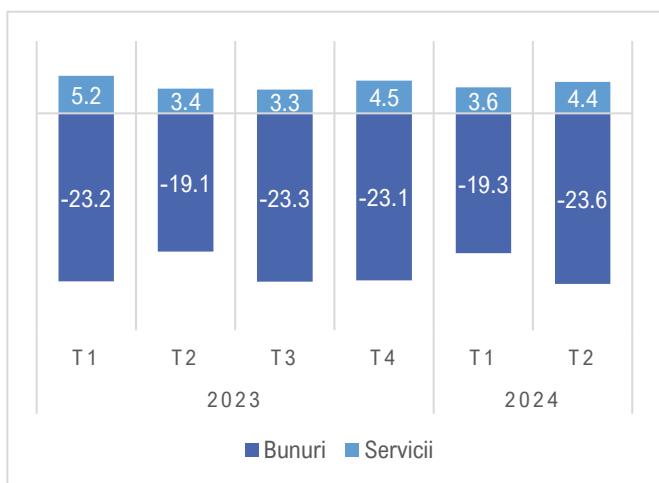
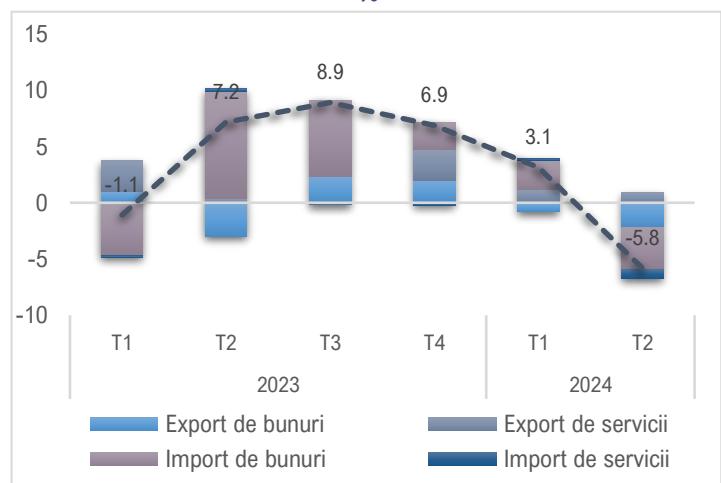

Figura 1.7. Contribuția exportului și importului la dinamica PIB, %

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

1.2. Industria

Sectorul industrial a revenit pe o traекторie ascendentă, pentru prima dată după evoluțiile negative continue generate de declanșarea războiului în țara vecină. În ianuarie-iunie 2024 volumul producției industriale s-a majorat cu 0,7% comparativ cu perioada similară a anului 2023. Sectorul energetic și industria extractivă au fost în creștere, însă industria prelucrătoare rămâne încă în descreștere în perioada I semestrului:

- ⬇️ Industria prelucrătoare: -0,2%;
- ⬆️ Industria extractivă: +4,7%;
- ⬆️ Producția și furnizarea de energie: +4,2%.

Creșterea sectorului industrial s-a datorat majorării producției ramurii energetice, industriei extractive, precum și a unor ramuri ale industriei prelucrătoare. Totuși, consecințele războiului și conjunctura externă complicată s-au reflectat în special în involuția unor ramuri exportatoare. Principalele ramuri care au înregistrat cele mai pronunțate creșteri în I semestrul sunt:

- industria metalurgică (+45,2%);
- tiparire și activități de servicii conexe tipăririi (+36,4%);
- industria chimică (+28,7%);
- industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (+28,7%);
- fabricarea mobilei (+26,2%).

Figura 1.8. Contribuția ramurilor industriale productive la evoluția industriei totale în ianuarie-iunie 2024, %

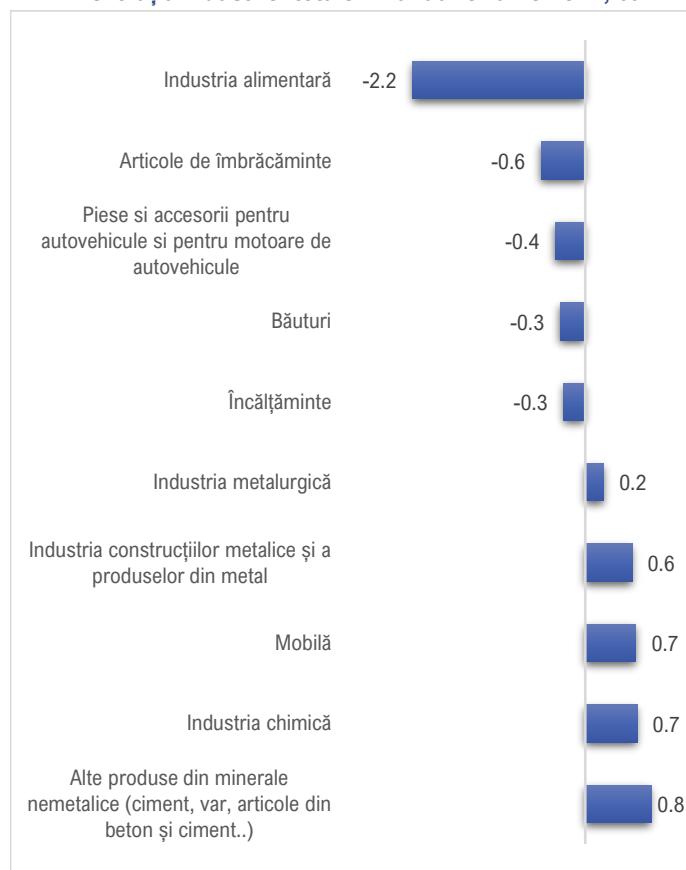
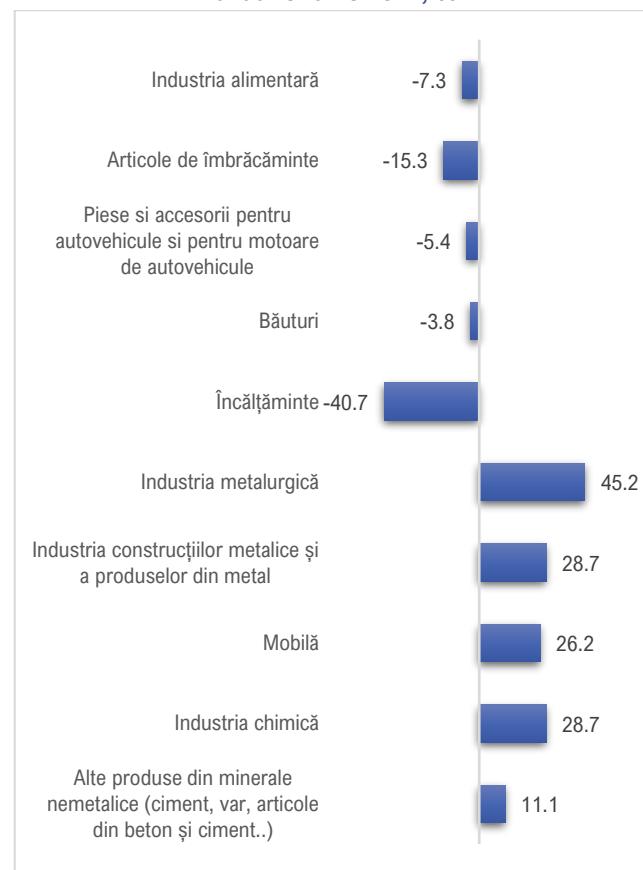

Figura 1.9. Evoluția ramurilor industriale productive în ianuarie-iunie 2024, %

Sursa: Biroul Național de Statistică

Principalele ramuri care au descrescut în ianuarie-iunie 2024, au fost:

- fabricarea încălțăminte (-40,7%);
- fabricarea produselor din lemn (-17,6%);
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-15,3%);
- industria alimentară (-7,3%);
- piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule (-5,4%).

Factorii de influență asupra sectorului industrial:

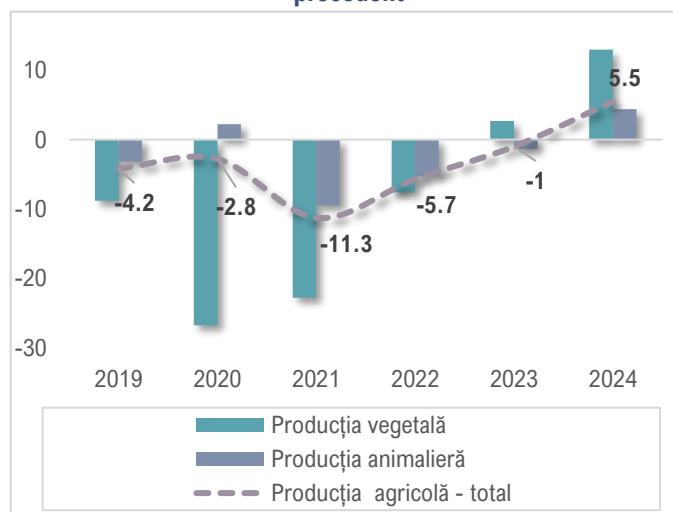
- ⬇ menținerea în descreștere a cererii externe
- ⬇ competitivitatea redusă a produselor autohtone
- ⬆ creșterea consumului de resurse energetice în contextul regimului termic mai scăzut în sezonul de încălzire curent față de cel din anul trecut
- ⬆ atenuarea treptată a impactului negativ al războiului
- ⬆ diminuarea costurilor de producție suportate de întreprinderile industriale.

1.3. Agricultura

În I semestrul 2024 producția agricolă a înregistrat creștere cu 5,5%, atingând o valoare de circa 6,4 mld. lei. Ambele sectoare, vegetal și animalier au înregistrat creștere:

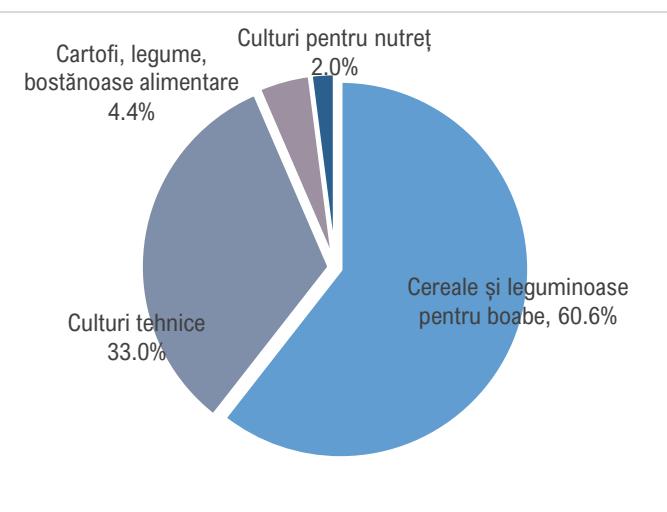
- ⬆ Producția animalieră a crescut cu 4,4%;
- ⬆ Producția vegetală s-a majorat cu 13%.

Figura 1.10. Evoluția producției agricole în semestrul I al anilor 2019-2024, în % față de semestrul respectiv al anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.11. Structura suprafețelor înсămăntate cu culturi agricole la 1 iunie 2024, %

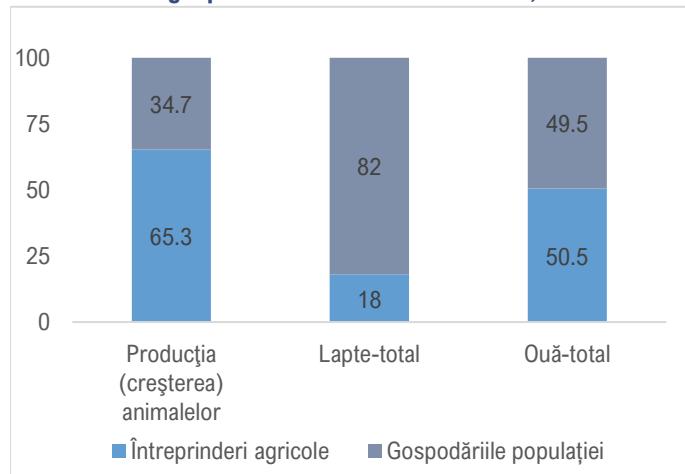
Sursă: Biroul Național de Statistică

Suprafața înсămăntată cu culturi agricole la situația din 1 iunie 2024 a constituit 1560,8 mii hectare. Ponderea principală (60,6%) revine cerealelor și leguminoaselor pentru boabe (945,2 ha), care la data de 1 iunie 2024 a fost mai mică cu 1,9% față de 1 iunie 2023. Cu culturi tehnice au fost înсămăntate 514,4 ha (-0,6%), cartofi, legume și bostănoase alimentare – 69,3 ha (-0,8%) și culturi de nutreț – 31,9% (+0,1%).

Volumul producției animaliere s-a majorat, determinat în principal de sporirea cu 10,1% a volumului producției (creșterii) animalelor (în greutate vie), generată de majorarea cu 17,7% a producției în întreprinderile agricole. Producția de lapte a înregistrat scădere de 1,3%, urmare micșorării cu 4,9% a producției în gospodăriile populației. În pofida creșterii cu 18,8% a producției de lapte în întreprinderile agricole, impactul pozitiv, determinat de ponderea mică (18%) în volumul total al producției de lapte, nu a acoperit scăderea înregistrată în gospodăriile populației. Producția de ouă s-a micșorat cu 10,5%, cauzată de scăderea înregistrată în gospodăriile populației (-19,8%).

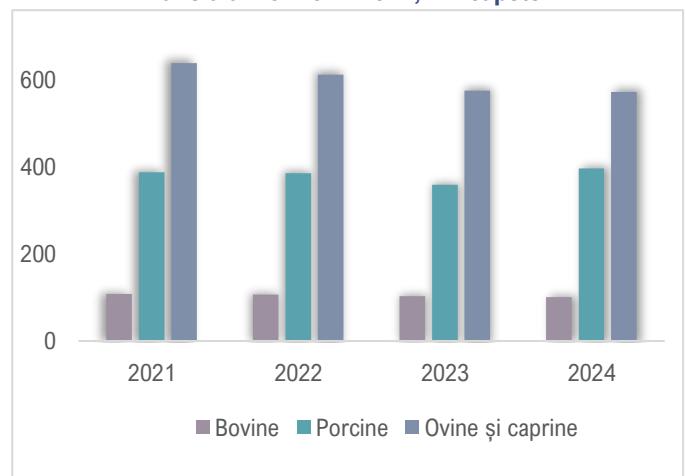
Conform situației din 1 iulie 2024 față de data respectivă a anului precedent efectivul de porcine a fost în creștere cu 10,4%, determinat de sporirea efectivului atât în întreprinderile agricole (+13,4%), cât și în gospodăriile populației (+5,2%). Efectivul de bovine și ovine și caprine a scăzut cu 1,2% și, respectiv, 0,5%, determine de diminuările efectivului în gospodăriile populației. Efectivul de păsări din întreprinderile agricole a crescut cu 17,6%.

Figura 1.12. Ponderea producției animaliere pe tipuri de gospodării în ianuarie-iunie 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.13. Evoluția efectivului de animale la situația din 1 iulie a anilor 2021-2024, mii capete

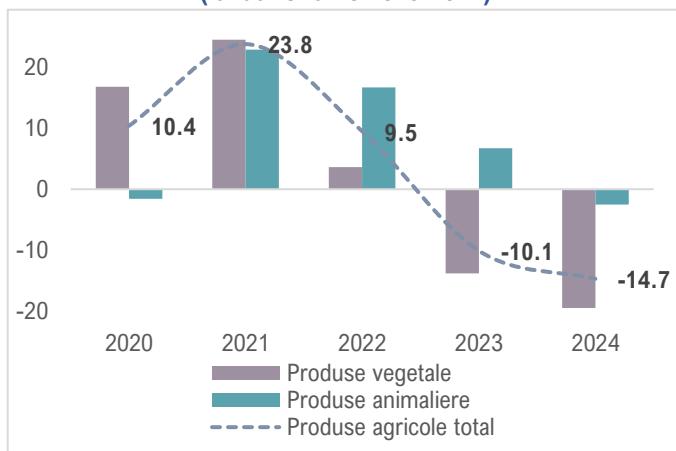
Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile producătorului la produsele agricole în ianuarie-iunie 2024 s-au redus cu 14,7% comparativ cu perioada respectivă a anului 2023, determine de scăderea prețurilor atât la produsele vegetale cu 19,5%, precum și la produsele animaliere cu 2,5%.

Diminuarea prețului la *produsele vegetale* a fost cauzat de scăderea prețurilor înregistrate la legume – cu 31%, culturi cerealiere și leguminoase boabe – cu 25,9% (orz – cu 30,2%, secară – cu 27,6%, porumb pentru boabe – cu 26,5%, grâu – cu 25,6%, ovăz – cu 25%, leguminoase pentru boabe – cu 13,2%), floarea soarelui – cu 21,4%, cartofi – cu 8,5%, fructe sămburoase – cu 7,7%. În același timp, s-au majorat prețurile producătorului la nuci în coajă – cu 15,8%, plante de nutreț – cu 14,9%, fructe sămânțoase – cu 14,1%.

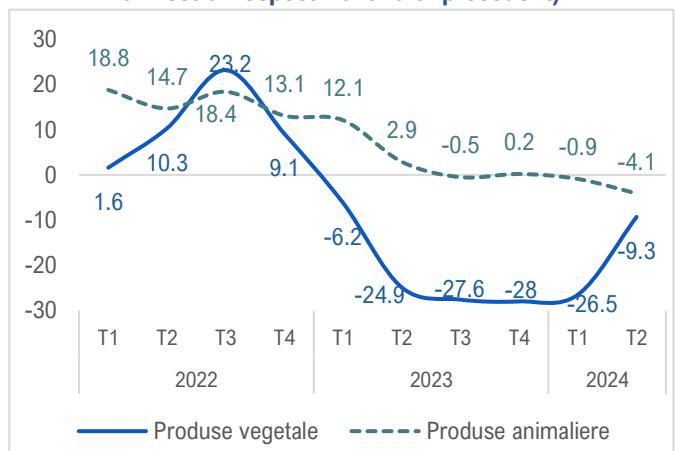
Scăderea prețurilor la ovine și caprine în greutate vie – cu 37,5%, la ouă alimentare – cu 8,3% și lapte – cu 0,2% au condus la diminuarea cu 2,5% a prețului *produselor animaliere*. Totodată, au crescut prețurile de vânzare la miere de albine – cu 10,1%, bovine în greutate vie – cu 3,5%.

Figura 1.14. Creșterea (+)/descreșterea (-) prețurilor producătorului la produsele agricole, % (ianuarie-iunie 2020-2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.15. Evoluția trimestrială a prețurilor producătorului la produsele agricole (creșterea (+)/descreșterea (-) față de trimestrul respectiv al anului precedent)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază ce au influențat evoluția sectorului agricol în semestrul I 2024:

- ⬆ Majorarea efectivului de porcine (+10,4%) la situația din 1 iulie 2024 comparativ cu aceeași dată a anului 2023;
- ⬇ Micșorarea efectivului de vaci pentru lapte (-5,3%), ovine și caprine (-0,5%);
- ⬇ Productivitatea scăzută a vacilor și, respectiv, a producției de lapte;
- ⬇ Concentrarea efectivului de vaci (circa 84%), de ovine și caprine (circa 92%) în gospodăriile populației;
- ⬇ Scăderea efectivului de animale pe toate speciile (cu excepția efectivului de porcine) în gospodăriile populației.
- ⬆ Creșterea numărului de bovine (+8,7%), porcine (+13,4%), ovine și caprine (+34,7%) în cadrul întreprinderilor agricole, urmare sprijinului finanțier oferit fermierilor în cadrul proiectului „Investiții pentru Guvernăță, Creștere și Reziliență în Agricultură” (AGGRI) pentru modernizarea fermelor de animale și procurarea animalelor de prăsilă în perioada 2023-2027.

1.4. Transport

Mobilitatea populației este în creștere. În semestrul I 2024 numărul de pasageri a crescut cu 5,8% comparativ cu semestrul I 2023, fiind transportați 141,3 mil. pasageri. Pe moduri de transport în ianuarie-iunie 2024 se atestă creșterea numărului de pasageri transportați pe următoarele căi: rutier (autobuze și microbuze) - cu 27,4%, aerian – cu 19,1%. În același timp, comparativ cu ianuarie-iunie 2023, a scăzut numărul pasagerilor transportați cu transportul electric (troleibus) – cu 3,9%, cu transportul feroviar - cu 14,6% și cu transportul pe căi navigabile interioare (fluvial) - cu 15,5%.

Volumul mărfurilor transportate de întreprinderile de transport în semestrul I 2024 s-a majorat cu 8,2%, determinat de creșterile înregistrate în transportul rutier (+16,1%) și transportul aerian (+10,1%). Totodată, s-a diminuat volumului mărfurilor transportate pe cale feroviară (-21,4%) și fluvială (-2,4%).

Figura 1.16. Evoluția trimestrială a numărului de pasageri transportați, mil.pers.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.17. Evoluția trimestrială a volumului de mărfuri transportate, mii tone

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază care au determinat evoluțiile în sectorul transporturilor:

- ⬆️ Creșterea fluxurilor comerciale interne;
- ⬆️ Cererea din partea populației pentru serviciile de transport public;
- ⬆️ Sporirea accesibilității și competitivității serviciilor de transport public;
- ⬇️ Scăderea cererii de tranzit din Ucraina cu transportul feroviar al Moldovei.

1.5. Comerțul intern de bunuri și servicii¹

După descreșterile persistente din anul precedent, cererea de consum revine treptat pe o traietorie pozitivă. În semestrul I 2024 în comerțul de bunuri cu amănuntul au fost înregistrate venituri din vânzări în sumă de 50,3 mil. lei, ceea ce este cu 11,6% (în termeni reali) mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2023. Relansarea consumului populației se datorează pe de o parte încetinirii creșterii prețurilor de consum, iar pe de altă parte majorării veniturilor populației (câștigul salarial s-a majorat cu 10,8% în I semestrul 2024).

Figura 1.18. Evoluția lunară a volumului vânzărilor de bunuri cu amănuntul și serviciilor prestate populației, %

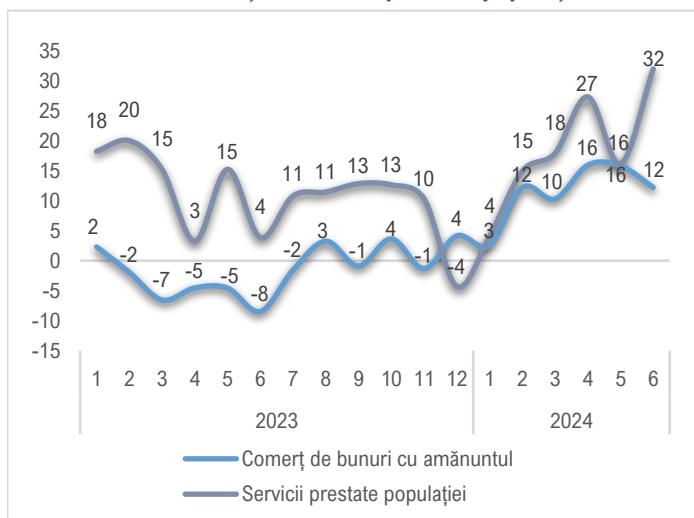
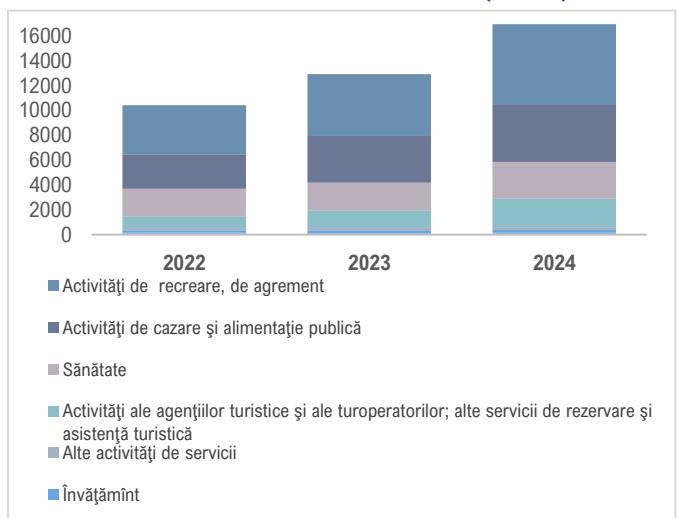

Figura 1.19. Valoarea serviciilor prestate populației în semestrul I al anilor 2022-2024 (mil.lei)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calcule MDED

¹ Începând cu anul 2023, datele statistice privind vânzările (livrările) de mărfuri și servicii sunt elaborate de către Biroul Național de Statistică în baza declarațiilor TVA colectate de către Serviciul Fiscal de la plătitorii TVA.

Serviciile de piață prestate populației își mențin traекторia ascendentă, ritmurile de creștere accentuându-se pe parcursul ultimelor luni. Veniturile din vânzări în sectorul de prestare a serviciilor de piață populației au constituit 16,9 mld. lei și s-au majorat cu 18,8% (în termeni reali) comparativ cu perioada similară din anul precedent, cea mai mare creștere fiind înregistrată în luna iunie (+32%). Populației îi sunt prestate predominant servicii de recreere și de agrement – 38%, cazare și alimentație publică – 27%, servicii de sănătate - 18%, servicii ale agenților turistice și ale turooperatorilor – 14%, alte activități de servicii – 1%, învățământ – 1%, reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc – 1%.

În contextul îmbunătățirii situației economice în țară și majorării veniturilor disponibile reale, a crescut semnificativ cererea pentru serviciile prestate de agenții turistice și turooperatori (de 1,5 ori), serviciile veterinar (32%), sănătate (19%), activități de recreere și de agrement (17%), activități de cazare și alimentație publică (12%), reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc (8%). Totuși, s-au diminuat cu 12% veniturile din vânzări în sfera serviciilor de învățământ, generând un impact de -0,2% la evoluția totală a serviciilor prestate populației.

Deși activitatea întreprinderilor din sectorul comerț cu ridicata înregistrează o evoluție negativă în I semestrul, ritmurile de descreștere s-au atenuat semnificativ comparativ cu perioada similară din anul precedent. Volumul tranzacțiilor comerciale ale întreprinderilor s-a redus cu 1,7% în semestrul I 2024, comparativ cu -26,1% în semestrul I 2023, fapt ce reflectă premise și semnale de ameliorare a activității economice.

Figura 1.20. Evoluția lunară a volumului vânzărilor de bunuri cu ridicata și serviciilor prestate întreprinderilor, %

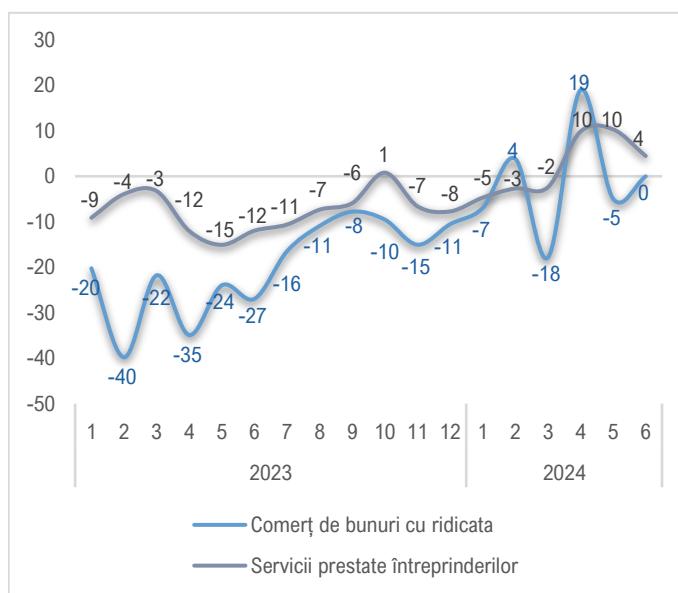
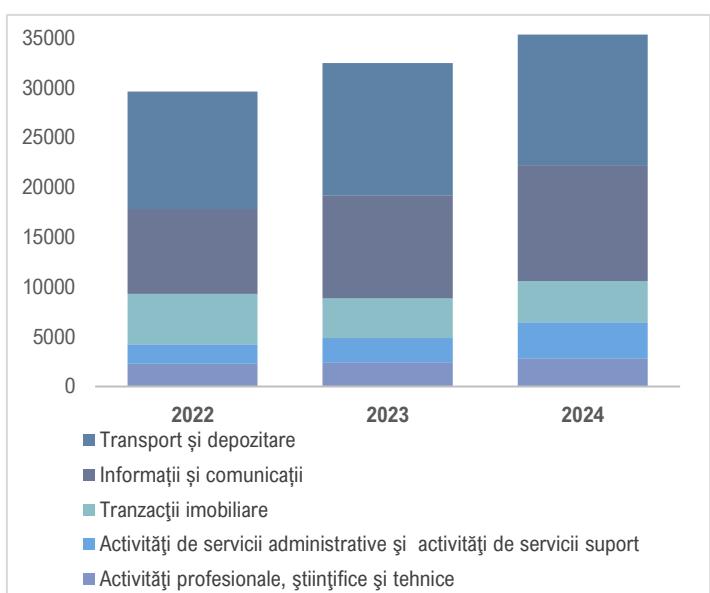

Figura 1.21. Valoarea serviciilor prestate întreprinderilor în I semestrul al anilor 2022-2024 (mil. lei)

Sursa: Biroul Național de Statistică, calcule MDED

În sfera serviciilor prestate întreprinderilor, veniturile din vânzări realizate de entitățile ce prestează servicii întreprinderilor au manifestat semne de recuperare. În semestrul I 2024 veniturile încasate din serviciile prestate întreprinderilor au însumat 35,3 mld. lei, în creștere cu 4,8% față de aceeași perioadă din anul precedent, comparativ cu -8,7% în semestrul I 2023. Ponderea cea mai mare în structura serviciilor prestate întreprinderilor revine serviciilor de transport și depozitare – 37,2%, informații și comunicații – 32,9%, tranzacții imobiliare – 11,7%, activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 10,3%, activități profesionale, științifice și tehnice – 7,9%.

La evoluția veniturilor din vânzări în sectorul de prestare a serviciilor întreprinderilor au contribuit pozitiv serviciile administrative și de suport, veniturile cărora s-au majorat cu 42,1%, activități profesionale, științifice și

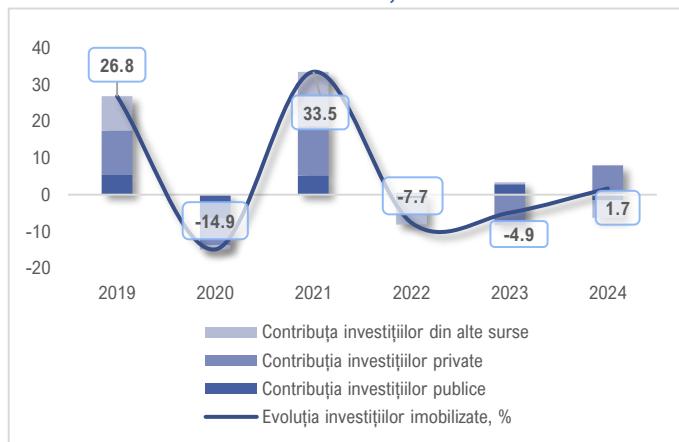
tehnice (+12,1%), și a serviciilor din sfera informații și comunicații (+8,3%). Pe de altă parte, se atestă o diminuare a serviciilor prestate de sectorul transport și depozitare (-4,8%).

Temperarea creșterii prețurilor de consum și ameliorarea veniturilor disponibile ale populației, relansarea consumului, îmbunătățirea situației economice și a sentimentului economic sunt factorii de bază care au influențat pozitiv evoluția comerțului intern.

1.6. Investiții în active imobilizate

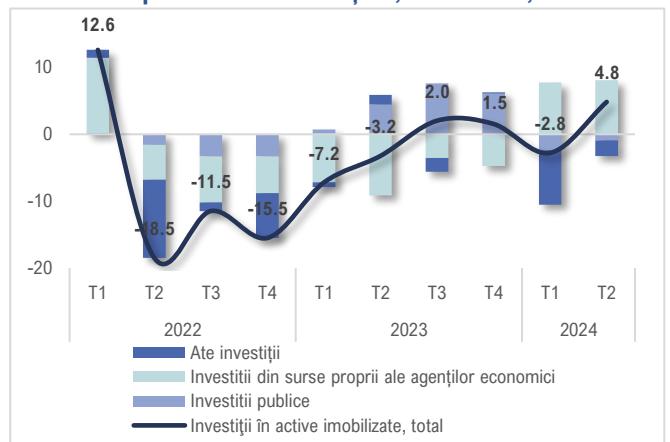
Volumul investițiilor în ianuarie-iunie 2024 a însumat circa 12,6 mld. lei și s-a majorat cu 1,7%, fiind determinat, în general, de evoluția pozitivă a investițiilor finanțate din sursele proprii ale agenților economici care au înregistrat o creștere semnificativă după declinul continuu din ultimii 2 ani. Totodată, investițiile finanțate din credite și împrumuturi (interne și externe) și din sursele bugetului public național au fost în diminuare.

Figura 1.22. Evoluția volumului investițiilor în ianuarie-iunie 2019-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Figura 1.23. Evoluția trimestrială a volumului investițiilor după sursele de finanțare, 2021-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Investițiile proprii ale agenților economici, cu o pondere de 67,6% din total, după scăderea continuă din anii 2022-2023, au înregistrat o creștere esențială (+13,1%) și o contribuție pozitivă de 8 p.p. Această situație este explicată de promovarea politicilor de stimulare a investițiilor (introducerea cotei 0% la venitul întreprinderilor îndreptat pentru investiții etc.).

Diminuarea investițiilor finanțate de împrumuturile externe au avut cea mai mare contribuție negativă la creșterea investițiilor totale în ianuarie-iunie 2024. Cu o pondere de circa 3,1% în total, acestea s-au diminuat cu 56,1%, contribuind cu 4 p.p. la diminuarea totală a investițiilor. Aceste investiții sunt orientate preponderent în infrastructura publică, fiind o sursă importantă de finanțare.

Investițiile finanțate din împrumuturi interne (9,3% în total) s-au micșorat cu 16,5%, contribuind cu 1,9 p.p la diminuarea totală a investițiilor. Această situație este explicată de incertitudinile în rândul investitorilor, create de războiul din țara vecină.

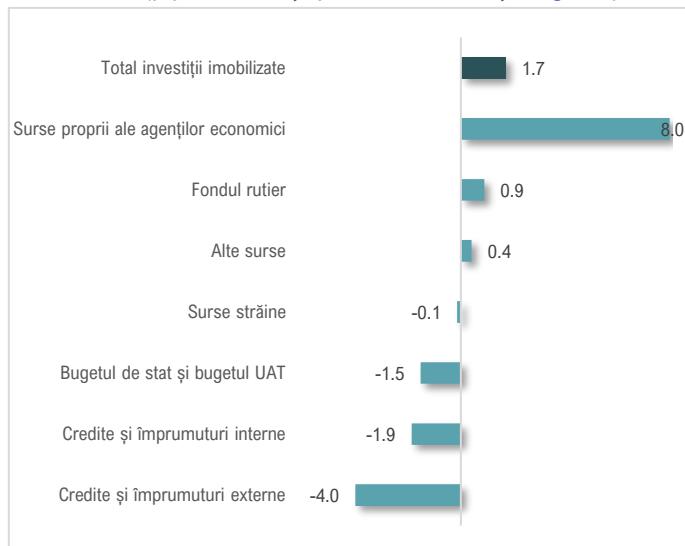
Investițiile publice (din bugetul de stat și bugetele locale) s-au diminuat semnificativ (-12,3%). Au scăzut, în special, investițiile din bugetul de stat (-13,6%), precum și cele din bugetele unităților administrativ-teritoriale (-10,7%), fiind constrânsă de posibilitățile bugetare limitate și caracterizate de un grad redus de implementare a proiectelor investiționale comparativ cu anul trecut.

Au scăzut investițiile finanțate atât din sursele străine (-3,4%), cât și din fondul ecologic (-55,1%).

În primul semestrul 2024, **după sursele de finanțare**, investițiile au înregistrat următoarele evoluții:

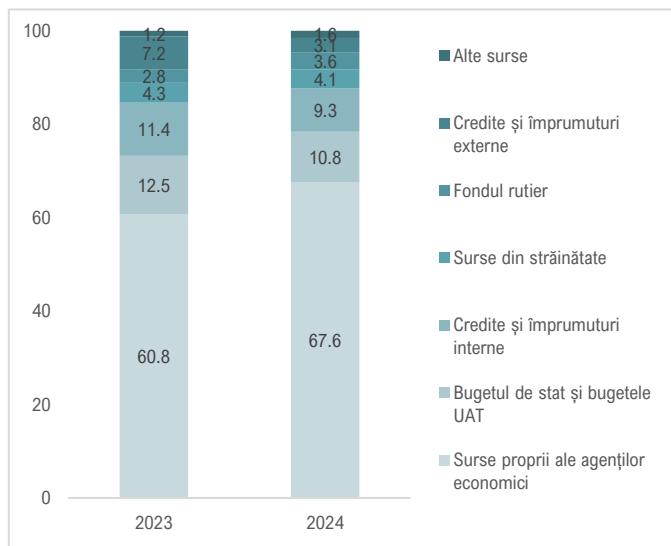
- surse proprii ale agenților economici: +13,1% (8517,3 mil. lei, contribuția +8 p.p.);
- fondul rutier: +32,3% (452,3 mil. lei, contribuția +0,9 p.p.);
- alte surse: +46,2% (190 mil. lei, contribuția +0,4 p.p.);
- surse străine: -3,4% (512,9 mil. lei, contribuția -0,1 p.p.);
- bugetul public național: -12,2% (1356,2 mil. lei, contribuția -1,5 p.p.);
- credite și împrumuturi interne: -16,5% (1174,6 mil. lei, contribuția -1,9 p.p.);
- credite și împrumuturi externe: -56,1% (389,3 mil. lei, contribuția -4 p.p.).

Figura 1.24. Sursele de finanțare ale investițiilor după contribuția acestora la evoluția investițiilor, în ianuarie-iunie 2024 (p.p., + influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Figura 1.25. Structura investițiilor după sursele de finanțare în ianuarie-iunie 2023-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Pe categorii de active, s-au majorat investițiile în clădiri rezidențiale, mașini și utilaje, mijloace de transport, terenuri, active biologice imobilizate.

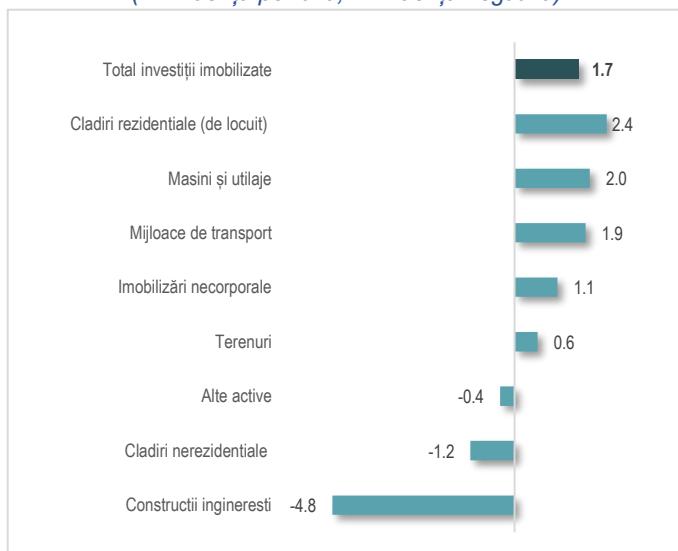
Investițiile în construcții, care ocupă 41,8% din volumul total al investițiilor, s-au diminuat în primul semestru 2024 cu 7,7%. S-au diminuat investițiile în construcții ingineresci (-24,9%) finanțate atât din surse publice, cât și din împrumuturile organizațiilor internaționale și în clădiri nerezidențiale (-8,2%). Totodată, scăderea ratelor de dobândă la credite pentru imobil au determinat creșterea investițiilor în clădiri rezidențiale (+19,7%).

Investițiile în mașini și utilaje, care au o importanță semnificativă pentru economie, s-au majorat cu 6,4%. De asemenea, au crescut investițiile în terenuri (+12,9%), în mijloace de transport (+14,7%) și în imobilizări necorporale (+41,4%).

Analiza investițiilor după tipurile de active indică următoarele evoluții:

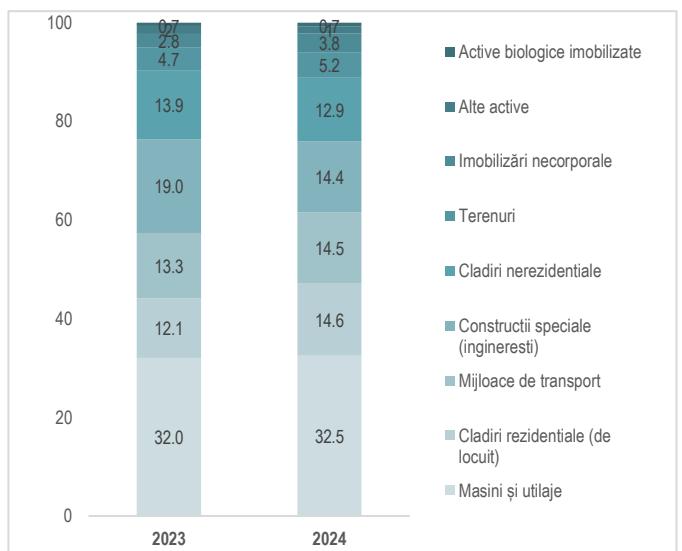
- clădiri de locuit (rezidențiale): +19,7% (1836,9 mil. lei, contribuția +2,4 p.p.);
- mașini, utilaje și instalații: +6,4% (4095,9 mil. lei, contribuția +2 p.p.);
- mijloace de transport: +14,7% (1825,4 mil. lei, contribuția +1,9 p.p.);
- imobilizări necorporale: +41,4% (481,7 mil. lei, contribuția +1,1 p.p.);
- terenuri: +12,9% (658 mil. lei, contribuția +0,6 p.p.);
- clădiri nerezidențiale: -8,2% (1620,9 mil. lei, contribuția -1,2 p.p.);
- construcții ingineresci: -24,9% (1810,6 mil. lei, contribuția -4,8 p.p.).

**Figura 1.26. Gradul de influență asupra evoluției investițiilor pe tipuri de active, ianuarie-iunie 2024
(+ influență pozitivă; - influență negativă)**

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Figura 1.27. Structura investițiilor după tipuri de active în ianuarie- iunie 2023-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii principali care au influențat activitatea investițională în ianuarie-iunie 2024 au fost:

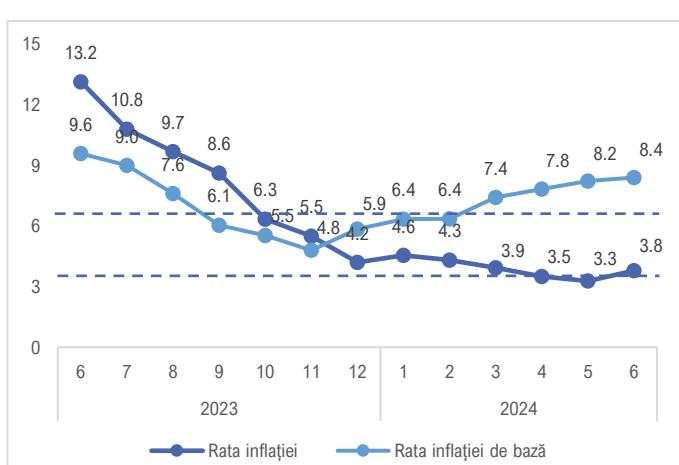
- ⬇️ incertitudinile în rândul investitorilor create de conflictul armat din Ucraina;
- ⬆️ dezvoltarea proiectelor investiționale în infrastructura publică;
- ⬆️ promovarea politicilor de stimulare a investițiilor.

2. Sectorul monetar

2.1. Inflația

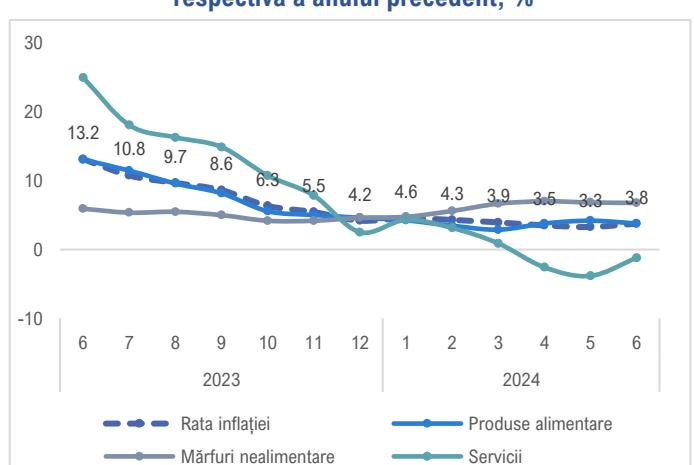
În luna iunie 2024 rata inflației anuală a constituit 3,8% (față de iunie 2023), continuând traectoria descendentală și fiind în intervalul de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%). Cererea internă modestă, scăderea unor tarife la servicii comunale, și aprecierea monedei naționale au fost factorii principali cu efect dezinflaționist pe plan intern.

Figura 2.1. Dinamica ratei anuale a inflației, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

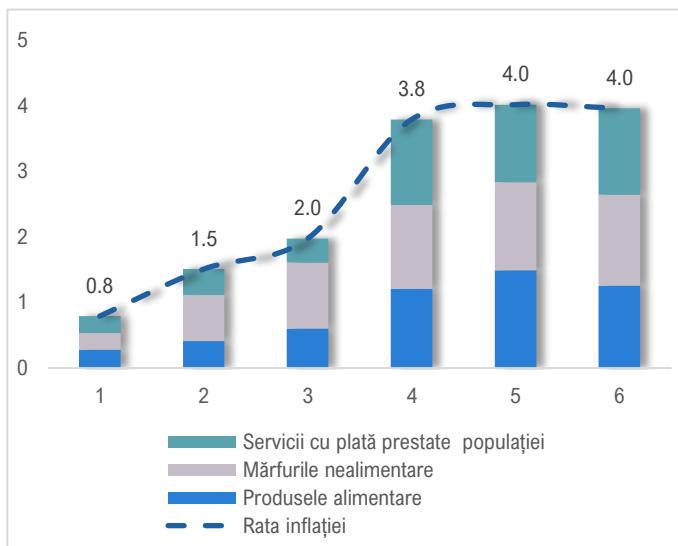
Figura 2.2. Dinamica subcomponentelor IPC, față de luna respectivă a anului precedent, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

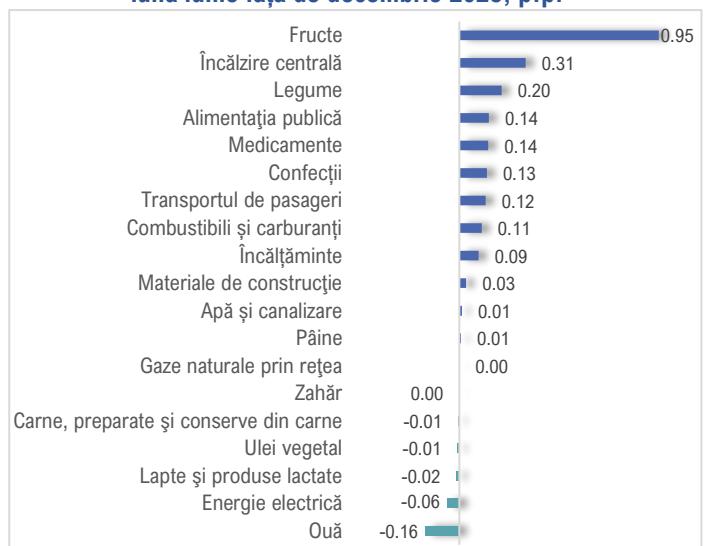
Rata inflației de la începutul anului (iunie 2024 față de decembrie 2023) a constituit 4%, fiind mai joasă decât în iunie 2023 (4,4%). Printre componentele de bază care au majorat indicele prețurilor de consum se enumeră prețurile la fructe, legume, alimentația publică, medicamente, tarife pentru încălzirea centrală etc.

Figura 2.3. Contribuția principalelor componente la rata inflației față de decembrie a anului precedent (p.p.)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.4. Contribuția prețurilor la principalele produse, mărfuri și servicii la creșterea totală a IPC general, luna iunie față de decembrie 2023, p.p.

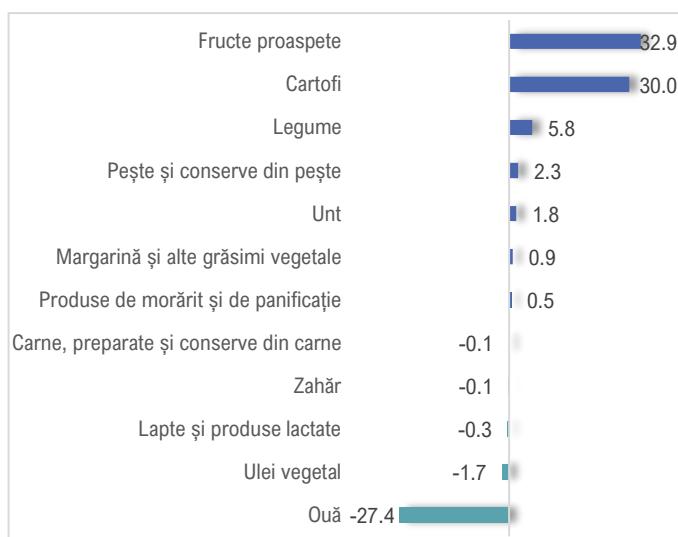

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 3,4% și au contribuit cu 1,3 p.p. la creșterea IPC general. Cererea internă modestă și aprecierea monedei au contribuit la încetinirea creșterii prețurilor. Au scăzut prețurile la ouă – cu 27,4%; ulei vegetal – cu 1,7%; lapte și produse lactate – cu 0,3%; zahăr și carne, preparate și conserve din carne – cu câte 0,1%.

Totodată, s-au majorat prețurile la fructe proaspete cu 32,9%, cartofi – cu 30%, legume – cu 5,8%, pește și conserve din pește – cu 2,3%.

Figura 2.5. Creșterea (+) /scăderea (-) prețurilor la principalele produse alimentare, luna iunie față de decembrie 2023, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.6. Creșterea (+) /scăderea (-) prețurilor la principalele mărfuri nealimentare, luna iunie față de decembrie 2023, %

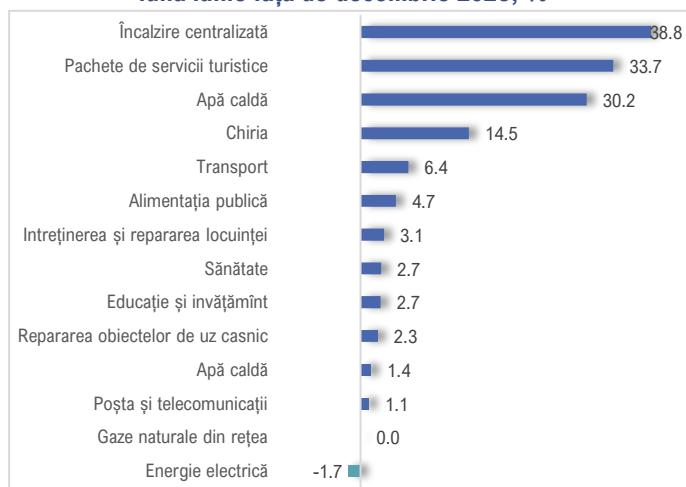

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sporirea prețurilor la mărfurile nealimentare cu 3,6% a contribuit cu 1,4 p.p. la IPC. Majorarea prețurilor la țigări a fost factorul principal care a determinat creșterea prețurilor la mărfurile nealimentare (0,2 p.p.). Cele mai accentuate creșteri de preț se atestă la țigări - cu 10,4%, frigidere și congelatoare – cu 5%, autoturisme noi - cu 4,8%, medicamente – cu 4,4%, încălțăminte și mobilă - cu câte 4,2%, materiale de construcție - cu 3,2%, confecții – cu 3% etc.

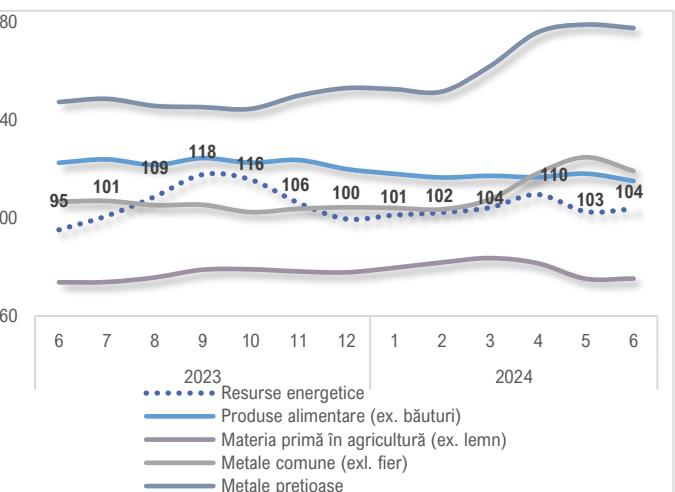
Tarifele la servicii s-au majorat cu 5,4% și au contribuit cu 1,3 p.p. la IPC. Creșterea tarifelor pentru încălzire centrală și servicii de turism a influențat IPC cu câte 0,3 p.p., tarife la apă caldă, servicii de transport, alimentația publică și chiria - cu câte 0,1 p.p. Concomitent, în urma ajustărilor de către ANRE, tarifele la energia electrică au avut o contribuție negativă de -0,1 p.p.

Figura 2.7. Creșterea (+) /scaderea (-) tarifelor la principalele servicii prestate populației, luna iunie față de decembrie 2023, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.8. Dinamica indicilor prețurilor internaționale la principalele grupe de produse (2010=100), %

Sursă: <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets>

Tensiunile din Orientul mijlociu au determinat presiuni asupra prețurilor internaționale la cele mai importante materii prime, în special, la petrol, cupru și aur. De asemenea, investițiile legate de tranziția la utilizarea energiei curate susțin cererea la metale comune. Totodată, creșterea ofertei a determinat scăderea presiunilor pro-inflaționiste asupra prețurilor la produsele alimentare.

Conform datelor Băncii Mondiale, indicele prețului mediu la resursele energetice a crescut în luna iunie cu 4,2% față de luna decembrie 2023. De asemenea, de la începutul anului, prețurile la metale prețioase s-au majorat cu 16%, metale comune - cu 14,3%. Concomitent, prețurile la produsele alimentare (exclusiv băuturi) s-au micșorat cu 4,1%, la materia primă agricolă (exclusiv lemn) - cu 3,2%.

2.2. Cursul de schimb și piața valutară

În luna iunie 2024 moneda națională a marcat o depreciere de 3% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,41 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2024 până la 17,93 lei la 30.06.2024). Față de Euro, leul moldovenesc s-a apreciat cu 0,9%.

Factorii de influență asupra cursului de schimb:

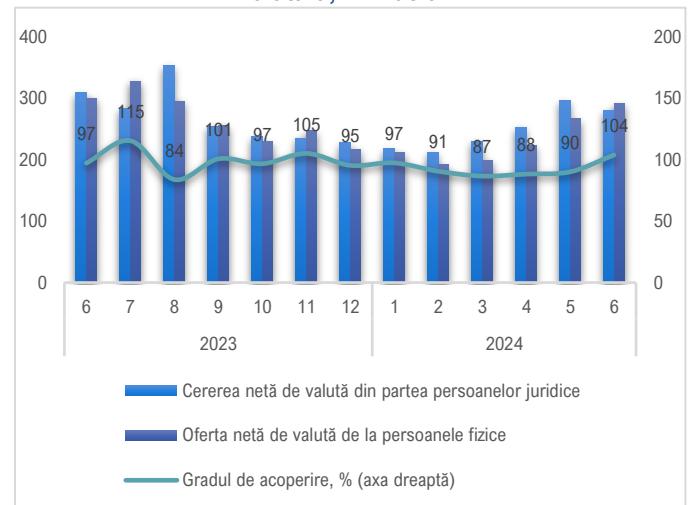
- ↑ fluctuațiile dolarului SUA și a monedei Euro pe piețele valutare internaționale;
- ↓ cererea de valută mai mare decât cererea pe piața valutară internă;
- ↗ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută.

Figura 2.9. Evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA și Euro, Lei/USD, Lei/EUR

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.10. Cererea și oferta de valută străină pe piața valutară, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În ianuarie-iunie 2024 cererea netă de valută din partea agenților economici a depășit oferta netă de valută de la persoanele fizice cu 7,1%.

↑ Oferta netă de la persoanele fizice a constituit 1382,5 mil. dolari și s-a majorat cu 6,1% față de ianuarie-iunie 2023.

↓ Cererea netă de valută din partea persoanelor juridice a constituit 1487,6 mil. dolari și s-a majorat cu 20,4%.

Pe parcursul acestei perioade BNM, practic, nu a intervenit pe piața valutară locală.

Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la sfârșitul lunii iunie 2024 a atins 5288,6 mil. dolari (asigurând 7 luni de import), micșorându-se cu 3% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2023 și majorându-se cu 7,9% - față de situația la 30.06.2023.

Factorii principali de modificare a stocului activelor valutare de rezervă:

- ↓ plățile aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova (198,1 mil. dolari);
- ↓ deprecierea cursurilor de schimb ale valutelor componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA (86,7 mil. dolari);
- ↑ veniturile din gestionarea rezervelor valutare (106,3 mil dolari);
- ↑ înregistrarea creditelor în favoarea Ministerului Finanțelor pentru proiecte investiționale (71,7 mil. dolari).

2.3. Indicatorii monetari

Presiunile dezinflaționiste au determinat BNM să relaxeze în continuare politica monetară. În acest context, rata de bază a fost micșorată de la 6% în luna iunie 2023 până la 3,6% în luna iunie a anului curent, având ca scop stimularea cererii interne, echilibrarea economiei naționale și ancorarea așteptărilor inflaționiste. Prin urmare, s-au micșorat treptat ratele dobânzilor la credite și depozite.

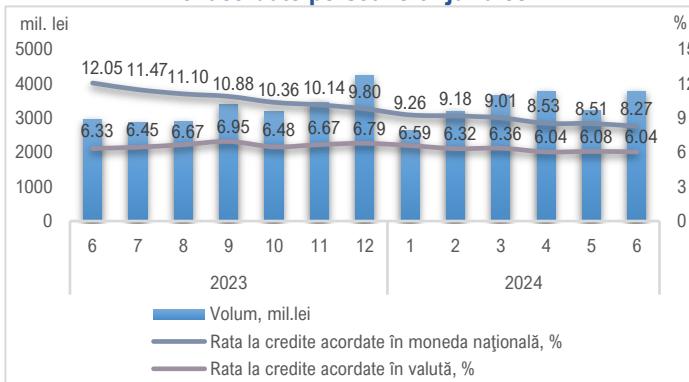
Îmbunătățirea condițiilor de creditare a determinat creșterea, în ianuarie-iunie 2024, a volumului creditelor noi acordate (+23,6%). Această creștere s-a datorat creditării persoanelor fizice (în creștere de 1,7 ori), precum și persoanelor juridice (+9,9%).

Volumul creditelor noi acordate **persoanelor fizice** s-a majorat de 1,7 ori față de perioada similară din 2023, constituind 9 mld. lei. Creșterea a fost asigurată de înviorarea *creditelor de consum* (67,4% din volumul total al creditelor noi acordate persoanelor fizice), care s-au majorat de 1,5 ori. *Creditele pentru imobil* (32,1% din total), de asemenea, au înregistrat o creștere de 2,7 ori. Această tendință a fost determinată de micșorarea cu 3,6 p.p. a ratei dobânzii la creditele acordate în monedă națională (99,8% din total). Totodată, *creditele pentru alte scopuri* (0,5% din total) rămân în diminuare.

În ianuarie-iunie 2024 volumul creditelor noi acordate **persoanelor juridice** în ianuarie-iunie 2024 a crescut cu 9,9% față de perioada similară a anului 2023, constituind 20,3 mld. lei. Această situație a fost determinată de diminuarea cu 3,8 p.p. a ratei dobânzii la creditele acordate în monedă națională (65,3% din suma totală), care au fost în creștere cu circa 21,7% față de ianuarie-iunie 2023.

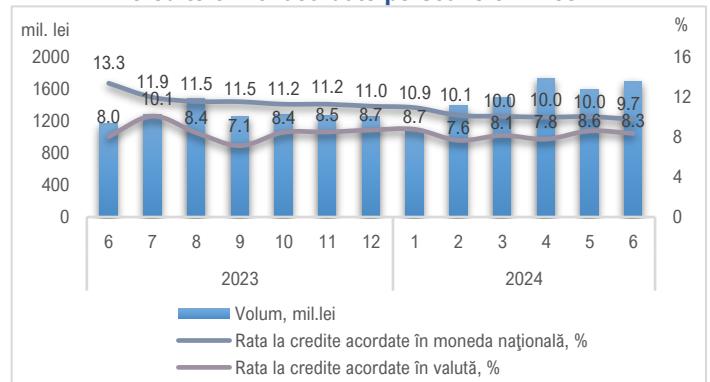
Totodată, rata dobânzii la creditele acordate în valută străină s-a micșorat cu doar 0,3 p.p., astfel, acestea au continuat să se diminueze (-7,9%) în primul semestru.

Figura 2.11. Dinamica lunară a ratelor dobânzilor și creditelor noi acordate persoanelor juridice

Sursă: Banca Națională a Moldovei

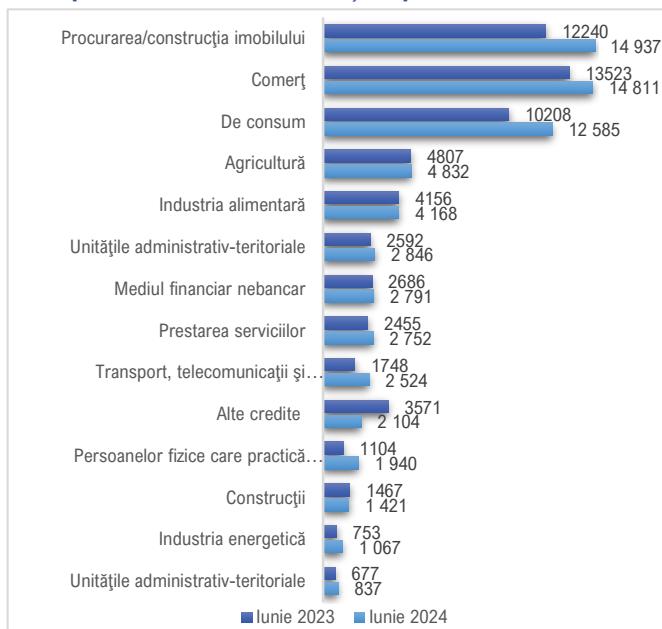
Figura 2.12. Dinamica lunară a ratelor dobânzilor și creditelor noi acordate persoanelor fizice

Sursă: Banca Națională a Moldovei

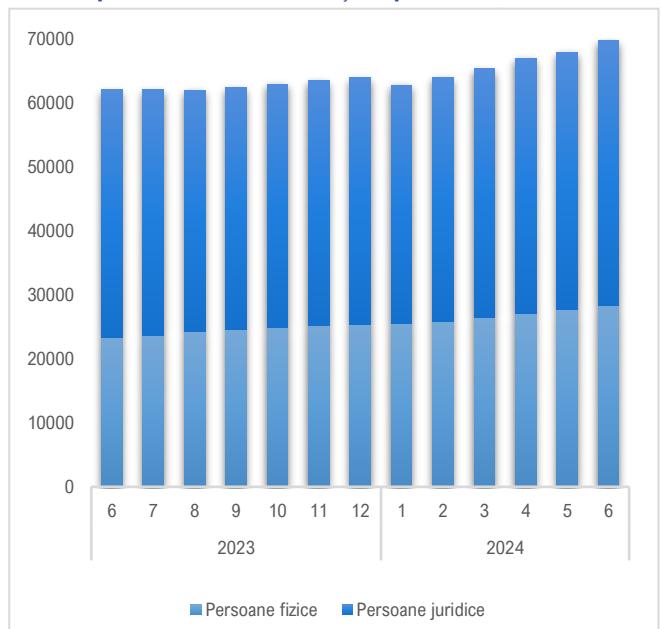
Ca rezultat, portofoliul total de credite bancare la finele lunii iunie 2024 s-a majorat cu 12,3% comparativ cu situația la 30.06.2023, soldul total însumând 69,6 mld. lei.

Figura 2.13. Portofoliul de credite pe sectorul bancar la sfârșitul perioadei, mil. lei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.14. Portofoliul de credite pe sectorul bancar pe tipuri de debitori la sfârșitul perioadei, mil. lei

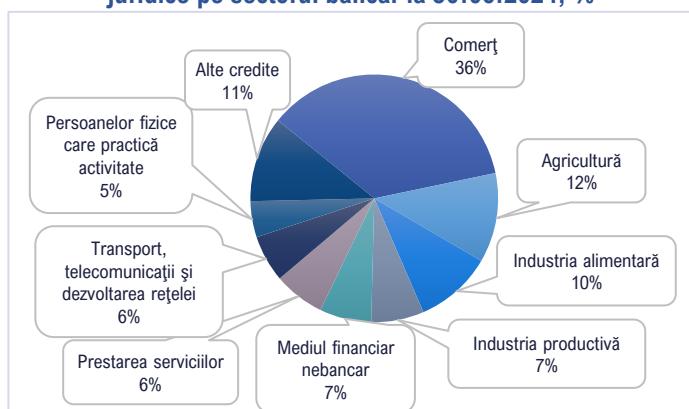

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Cu o pondere de 59,6%, soldul portofoliului de credite acordate **agenților economici** a însumat la sfârșitul lunii iunie 41,3 mld. lei, majorându-se cu 6,9%. Majorarea portofoliului de credite acordate persoanelor juridice a fost determinată de creditele acordate comerțului care, având o pondere de 36% din total, s-au majorat cu 9,5%, fiind urmate de cele acordate în domeniul transportului și telecomunicațiilor (6% din total) – cu 44,4%. Totodată, creditele acordate în domeniul construcțiilor (3% din total) s-au micșorat cu 3,1%.

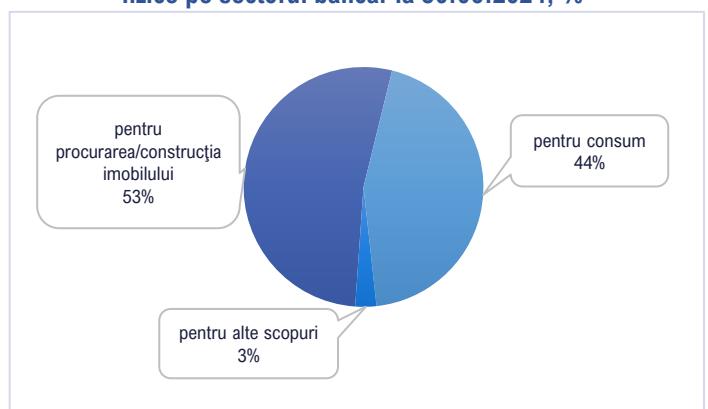
La finele lunii iunie 2024 portofoliul de credite acordate **persoanelor fizice** a atins 28,3 mld. lei, fiind în creștere cu 21,2% comparativ cu situația la 31.06.2023. Majorarea portofoliului de credite a fost condiționată de creditele direcționate spre consum (44,4% din total) și creditele acordate pentru procurarea/construcția imobilului (52,7%), care au crescut cu 23,3% și 22%, respectiv, în timp ce alte credite (2,8%) s-au diminuat cu 13,1%.

Figura 2.15. Structura portofoliul de credite a persoanelor juridice pe sectorul bancar la 30.06.2024, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.16. Structura portofoliul de credite a persoanelor fizice pe sectorul bancar la 30.06.2024, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În luna iunie 2024 volumul creditelor neperformante s-a diminuat cu 23,4% față de iunie 2023 până la 3,4 mld. lei. În consecință, ponderea creditelor neperformante în volumul total al creditelor s-a micșorat cu 2,2 p.p., ajungând la nivelul de 4,9%.

Figura 2.17. Evoluția soldului creditelor și a ratei creditelor neperformante în totalul creditelor

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.18. Gradul de acoperire a creditelor prin depozite

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 162,9%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale dispun de lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

În contextul diminuării ratelor la depozite, se atestă tendința de diminuare a depozitelor noi atrase la termen. În ianuarie-iunie 2024 au fost atrase depozite noi în valoare de 18,4 mld. lei, sau cu 9,6% mai puțin comparativ cu ianuarie-iunie 2023.

Persoanelor fizice le revin 78,4% (14,4 mld. lei) din volumul total al depozitelor noi la termen – cu 6,1% mai puțin decât în ianuarie-iunie 2023. Concomitent, volumul depozitelor noi la termen atrase de la **persoanele juridice** s-a diminuat cu 20,3%.

Figura 2.19. Dinamica lunării a depozitelor noi la termen atrase de la persoanele juridice

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.20. Dinamica lunării a depozitelor noi la termen atrase de la persoane fizice

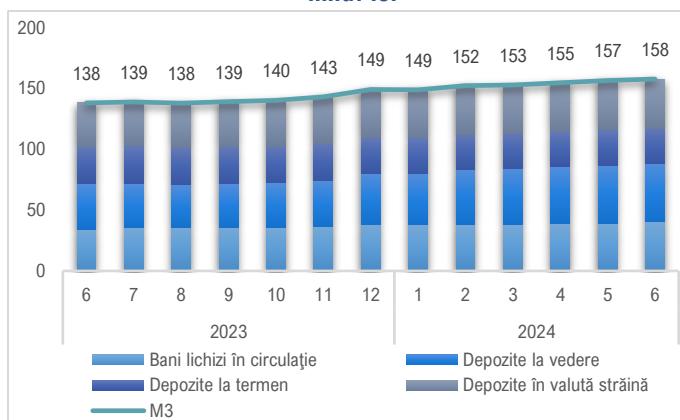
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Concomitent, **depozitele noi atrase la vedere** au fost în creștere considerabilă de 41,2% față de ianuarie-iunie 2023, constituind 104,9 mld. lei.

Astfel, soldul depozitelor la sfârșitul lunii iunie 2024 s-a majorat cu 13% comparativ cu situația la 30.06.2023, atingând un volum de 117,3 mld. lei.

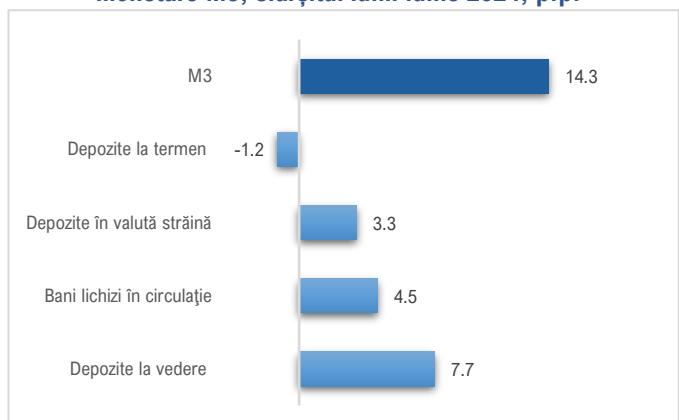
Depozitele la vedere au avut cea mai semnificativă contribuție pozitivă la creșterea masei monetare. La sfârșitul lunii iunie 2024 masa monetară M3 a constituit 157,8 mld. lei și s-a majorat cu 14,3% comparativ cu situația de la 30.06.2023, creștere influențată preponderent de majorarea depozitelor la vedere (+7,7 p.p. contribuție). Contribuția banilor în circulație a fost de 4,5 p.p., depozitelor în valută străină - de 3,3 p.p., în timp ce contribuția depozitelor la termen a fost negativă (-1,2 p.p.).

Figura 2.21. Dinamica masei monetare M3 pe componente, mil. lei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.22. Gradul de influență asupra evoluției masei monetare M3, sfârșitul lunii iunie 2024, p.p.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

3. Finanțe publice

3.1. Bugetul public național

Conform datelor Ministerului Finanțelor, veniturile Bugetului Public Național în semestrul I 2024 au atins valoarea de 52 178,9 mil. lei, înregistrând o creștere de 10,9% față de aceeași perioadă a anului precedent. În aceeași perioadă, cheltuielile au totalizat 57 706,9 mil. lei, marcând o creștere de 6,4%.

În ianuarie-iunie 2024, deficitul bugetar s-a soldat cu -5 528 mil. lei și s-a diminuat cu 22,8% comparativ cu perioada similară 2023 (-7 163 mil. lei).

Figura 3.1. Evoluția trimestrială a veniturilor și cheltuielilor bugetare în anii 2022-2024 (%)

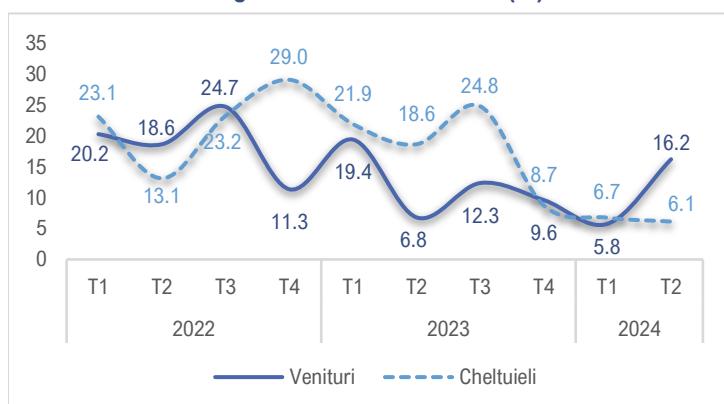
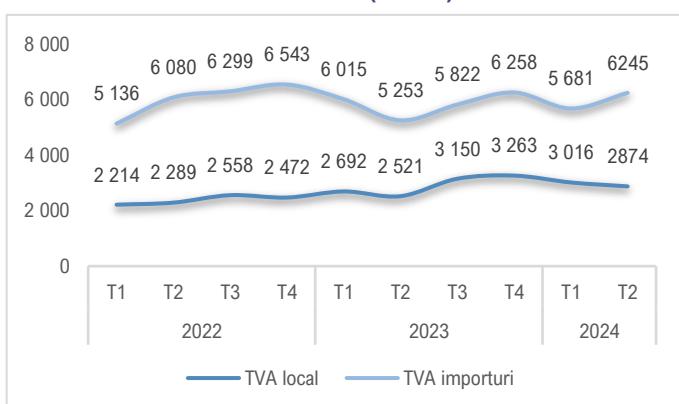

Figura 3.2. Încasările bugetare trimestriale din TVA în anii 2022-2024 (mil. lei)

Sursă: Ministerul Finanțelor

În structura veniturilor bugetare, cea mai mare pondere (62,4%) revine încasărilor din impozite și taxe – 32 562,1 mil. lei, în structura cărora se evidențiază **veniturile din impozite și taxe pe mărfuri și servicii**, care au generat cea mai mare contribuție de 5,4 p.p. la creșterea veniturilor publice, dintre care componentele cu influență principală:

- ↑ Încasările din accize au înregistrat o majorare de 22,6% în contextul extinderii listei subiecților care au obligația de a calcula și achita accize și majorarea cotelor accizelor pentru unele categorii;
- ↑ veniturile din TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova au crescut cu 13%, semnalând relansarea consumului intern;

↑ Încasările din TVA la mărfurile importate au înregistrat o creștere de 5,8%, determinată de majorarea valorii mărfurilor importate.

Încasările din veniturile salariale se mențin în creștere. Veniturile din contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și din prime de asigurare obligatorie de asistență medicală au înregistrat o creștere de 16,7% fiecare. În rezultat, veniturile din contribuțiile salariale au influențat cu 4,9 p.p. creșterea veniturilor publice totale.

Încasările din impozit pe venitul persoanelor fizice s-au majorat cu 21,1%, contribuind cu 1,6 p.p. la creșterea veniturilor totale, în timp ce al **persoanelor juridice** a scăzut cu 11%, generând cel mai mare impact negativ de -1,3 p.p., această diminuare fiind urmare a realizării măsurii de politică fiscală privind aplicarea cotei zero de impozitare a veniturilor întreprinderilor mici și mijlocii nedistribuite sub formă de dividende.

Intrările de granturi s-au diminuat. În semestrul I 2024 au fost primite granturi de la organizații internaționale pentru realizarea proiectelor investiționale în valoare de 573,6 mil. lei, cu 31,1% mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent (832,1 mil. lei), contribuind la reducerea veniturilor BPN cu -0,5 p.p.

În ianuarie-iunie 2024, categoria „**Alte venituri**” a înregistrat o majorare de 21,7% față de perioada similară a anului precedent și a influențat veniturile bugetare totale cu +1 p.p. Această creștere a fost determinată în mare parte de creșterea încasărilor la poziția ”*venituri din proprietate*” (+1,8 ori).

**Figura 3.3. Structura veniturilor bugetare
în semestrul I 2024 (%)**

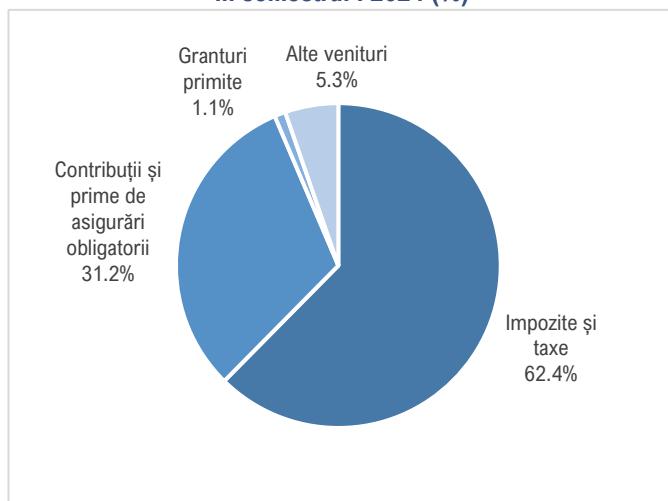
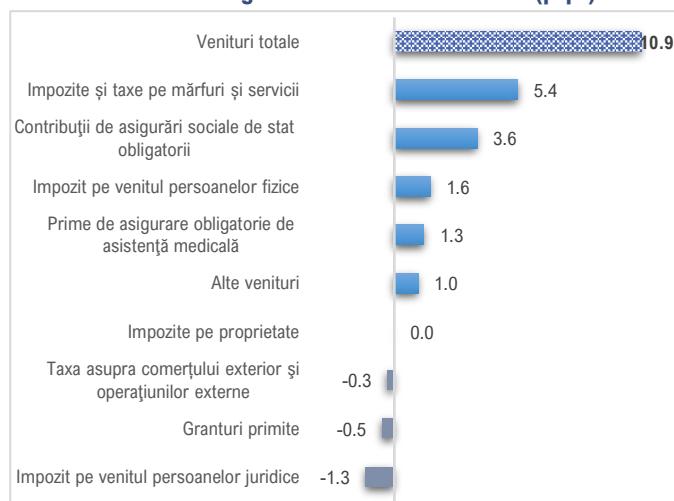

Figura 3.4. Contribuția componentelor la creșterea veniturilor bugetare în semestrul I 2024 (p.p.)

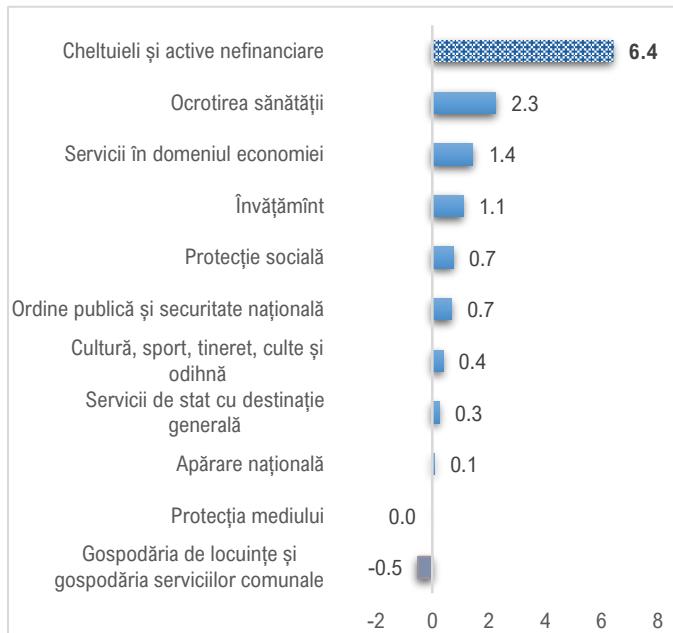
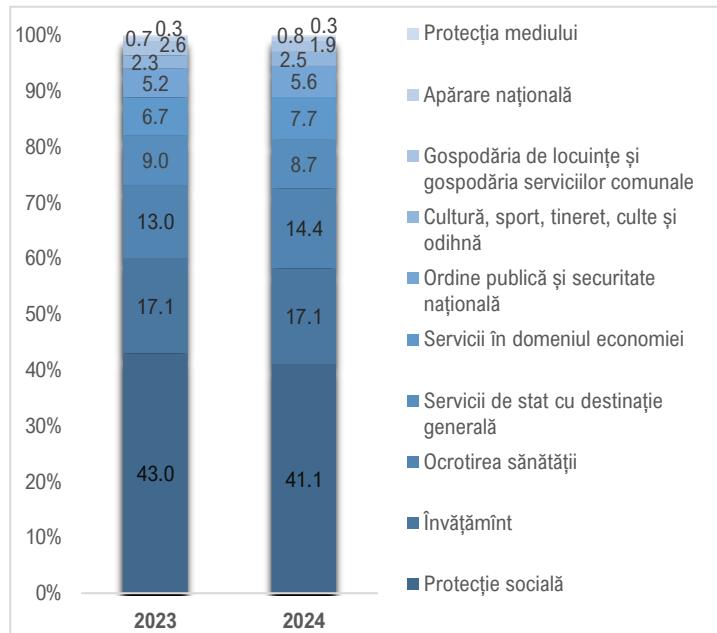

Sursă: Ministerul Finanțelor, calculele MDED

Deși veniturile bugetare au crescut într-un ritm mai rapid decât cheltuielile, valoarea totală a cheltuielilor continuă să depășească veniturile, menținând astfel presiune asupra bugetului.

Creșterea cheltuielilor bugetare din primul semestrul al anului curent a fost în principal influențată de majorările cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății, care a înregistrat o majorare de 17,3%, contribuind cu 2,3 p.p. la creșterea totală. Serviciile în domeniul economiei au crescut cu 21,3% (+1,4 p.p. contribuție), cheltuielile pentru serviciile în domeniul învățământului – cu 6,4% (+1,1 p.p. contribuție), protecția socială – cu 1,7% (+0,7 p.p. contribuție), ordine publică și securitate națională – cu 13% (+0,7 p.p. contribuție), cultură, sport, culte, tineret și odihnă – cu 16,7% (+0,4 p.p. contribuție), serviciile de stat cu destinație generală – cu 2,9% (+0,3 p.p. contribuție), apărare națională – cu 11,5% (+0,1 p.p. contribuție).

Cheltuielile pentru gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale, în semestrul I al anului curent, au înregistrat o diminuare cu 19,6% față de perioada similară din anul precedent, generând impact asupra diminuării cheltuielilor bugetare de -0,5 p.p.

Figura 3.5. Contribuția componentelor la creșterea cheltuielilor în semestrul I 2024 (p.p.)**Figura 3.6. Structura cheltuielilor conform clasificării funcționale în semestrul I 2023-2024, %**

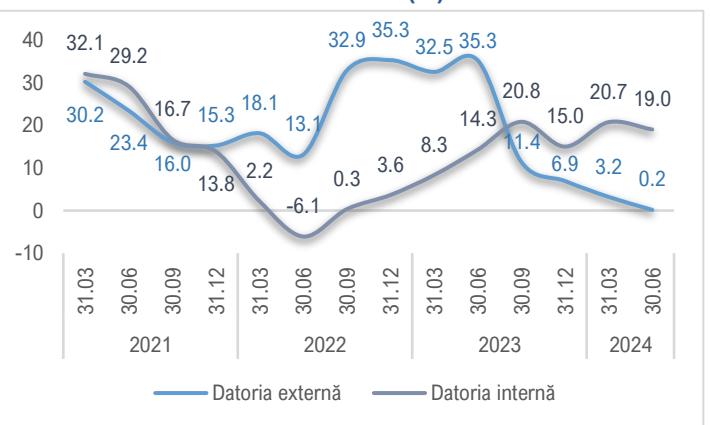
Sursă: Ministerul Finanțelor, calculele MDED

3.2. Datoria de stat administrată de Guvern

Tendința de creștere a datoriei de stat (internă și externă) se menține și în anul 2024, influențată de necesitatea finanțării deficitului bugetar. La situația din 30 iunie soldul datoriei de stat a însumat 107 mld. lei și a înregistrat o majorare cu 7,1% comparativ cu aceeași dată din anul precedent.

Cu o pondere de 40,9% în valoarea totală a datoriei de stat, **datoria internă** la sfârșitul lunii iunie 2024 a constituit 43,8 mld. lei și s-a majorat cu 19% față de aceeași situație a anului 2023. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară, al căror volum de la începutul anului curent a crescut cu 16,3%.

Datoria de stat externă (pondere de 59,1% în total), a însumat 63,2 mld. lei și s-a majorat cu 0,2%. În valută străină datoria de stat externă a constituit 3526,6 mil. dolari și a înregistrat creștere cu 2,1% comparativ cu sfârșitul lunii iunie 2023. Majorarea intrărilor de surse externe de finanțare a condiționat creșterea datoriei de stat externe.

Figura 3.7. Datoria de stat la data de 30 iunie, anii 2020-2024 (mil. lei)**Figura 3.8. Evoluția datoriei de stat internă și externă, anii 2021-2024 (%)**

Sursă: Ministerul Finanțelor, calculele MDED

În structura valorilor VMS se evidențiază unele modificări: s-a majorat ponderea bonurilor de trezorerie emise pe 364 zile cu 17,5 p.p., ajungând la 66,9%. Totodată, s-a micșorat ponderea bonurilor de trezorerie emise pe 91 zile cu 4,3 p.p. (până la 0,6%), 182 zile – cu 11,8 p.p. (până la 23%), 3 ani – cu 0,6 p.p. (1,4%), 5 ani – cu 1,7 p.p. (2,7%). Ponderea bonurilor de trezorerie emise pe 2 ani a rămas constant la 3,4%.

- ⇒ Rata medie a dobânzii la VMS s-a micșorat de la 8,87% (iunie 2023) până la 4,49% (iunie 2024);
- ⇒ Investitorii din sectorul bancar domină piața VMS cu 77,1%.

Figura 3.9. Dinamica ratei nominale medii anuale ponderate a dobânzii pentru VMS, anii 2023-2024 (%)

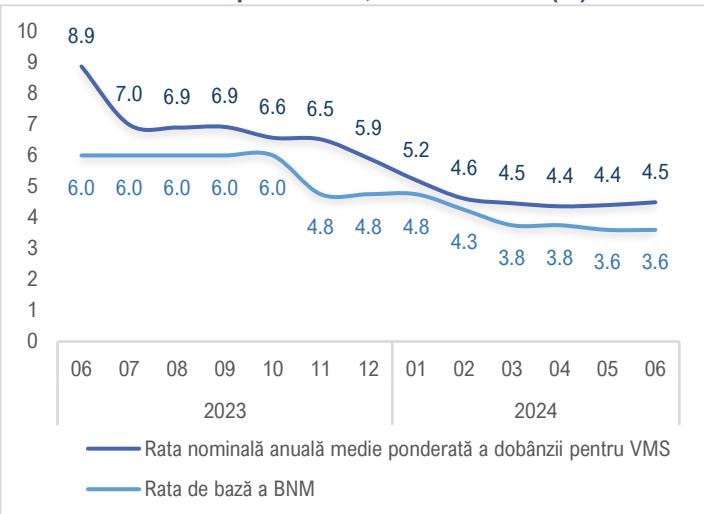
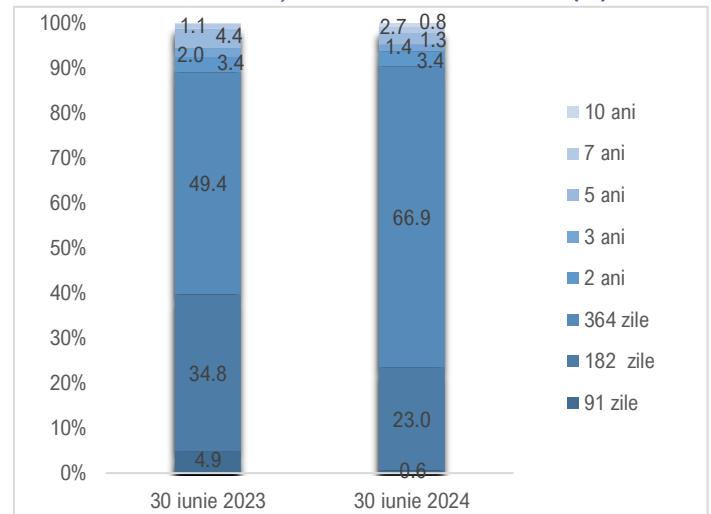

Figura 3.10. Structura după maturitate a valorilor mobiliare de stat, la situația din 30 iunie 2023-2024 (%)

Sursă: Ministerul Finanțelor

4. Sectorul extern

4.1. Balanța de plăți externe

Necesarul de finanțare externă a țării s-a accentuat. Restabilirea cererii interne, războiul din țara vecină și prețurile reduse la resursele energetice și produsele alimentare s-au reflectat în indicatorii Balanței de plăți externe pentru I semestrul 2024. Diminuarea prețurilor la bunurile importate au determinat scăderea cu 0,8% a valorii importurilor de bunuri. Concomitent, riscurile asociate conflictului militar din Ucraina și cererea externă modestă au influențat scăderea exporturilor de bunuri (-12,2%) și remiterilor primite de peste hotarul țării (-6,3%) ceea ce a condus la creșterea deficitului contului curent cu 29,8%. Prin urmare, necesarul de finanțare externă a țării raportat la PIB a atins nivelul de 13,9%, comparativ cu 11,4% în ianuarie-iunie 2023.

Perspectivele incerte accentuate de conflictul armat din țara vecină au determinat micșorarea de 1,9 ori a fluxului de intrări a investițiilor străine directe în țară.

În aceste condiții, mijloacele financiare sub formă de numerar și depozite au constituit principalele surse de finanțare a deficitului contului curent în ianuarie-iunie 2024.

Contul curent și contul de capital

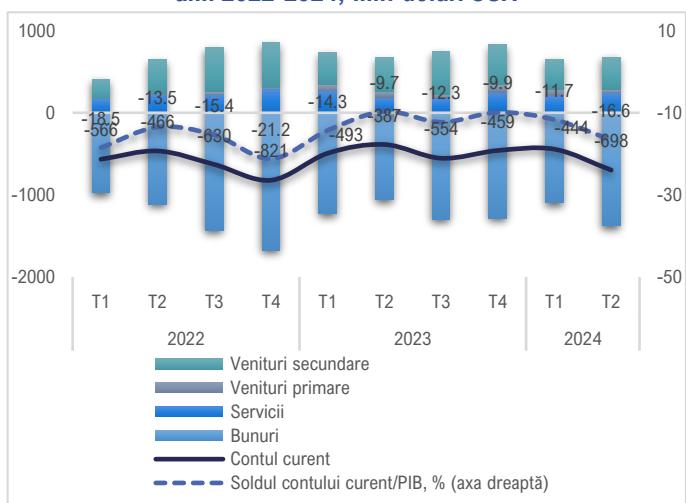
Deficitul contului curent s-a majorat, constituind 14,3% în raport cu PIB. Deficitul contului curent a înregistrat 1141,9 mil. dolari și s-a majorat cu 29,8% comparativ cu ianuarie-iunie 2023.

Situată soldurilor principalelor componente ale contului curent se prezintă astfel:

- comerț cu bunuri: -2469,6 mil. dolari (+7,9%);
- comerț cu servicii: 454,8 mil. dolari (-0,6%);
- venituri primare: 115,7 mil. dolari (-15,3%);
- venituri secundare: 757,2 mil. dolari (-1,5%).

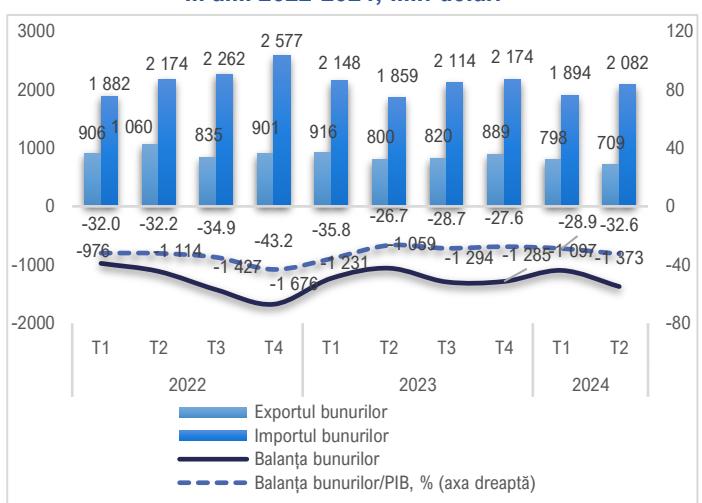
Deteriorarea soldului contului curent a fost determinată de evoluția tuturor componentelor, însă, cea mai mare contribuție negativă a fost din partea deficitului comercial.

Figura 4.1. Principalele componente ale contului curent în anii 2022-2024, mil. dolari SUA

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.2. Comerțul internațional cu bunuri în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Exporturile de bunuri au constituit 1506,5 mil. dolari (-4,4%) și au fost determinate în general de:

- ⬇ micșorarea reexporturilor de produse minerale (ulei de petrol) către Ucraina;
- ⬇ diminuarea prețurilor internaționale la bunurile exportate;
- ⬇ conflictul militar în Ucraina.

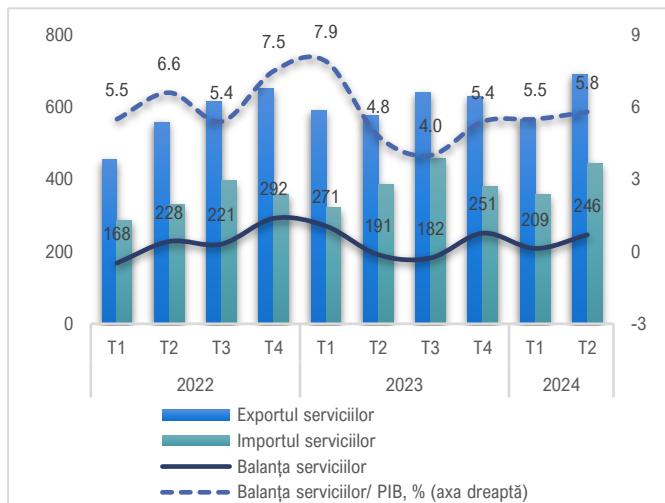
Importurile de bunuri au constituit 3976,1 mil. dolari (-4,5%), fiind determinate de:

- ⬇ micșorarea importurilor de produse minerale (ulei de petrol);
- ⬆ cererea internă pentru bunurile importate;
- ⬇ micșorarea prețurilor internaționale la bunurile importate.

Exportul serviciilor s-a majorat cu 7,6% (în termeni nominali), în general, datorită creșterii serviciilor de construcții (+41,8%), serviciilor de telecomunicații, informatică și informații (+12,3%) și serviciilor de călătorii (+4,1%).

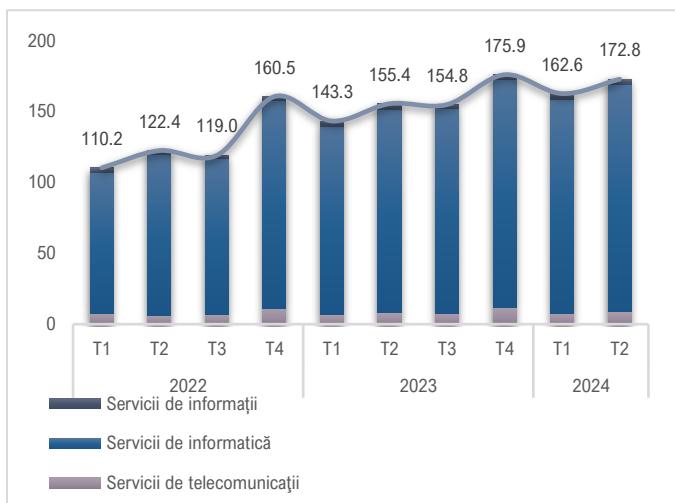
Importul serviciilor s-a majorat cu 13,5%. În cadrul acestora s-au majorat importurile serviciilor de telecomunicații, informatică și informații (+21%), serviciilor de transport (+11,3%) și serviciilor de călătorii (+10,3%).

Figura 4.3. Comerțul internațional cu servicii în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.4. Exportul serviciilor de telecomunicații, informatică și informații în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul pozitiv al balanței **veniturilor primare** a constituit 115,7 mil. dolari (-15,3%), datorită creșterii cu circa 35,5% a veniturilor din gestionarea rezervelor (până la 106,3 mil. dolari). Concomitent, s-au majorat cu 16,6% ieșirile de venituri din investiții directe ale nerezidenților, în special, datorită creșterii cu 16,5% a dividendelor (până la 312,7 mil. dolari).

Veniturile secundare nete au înregistrat un excedent în valoare de 330,5 mil. dolari (-20,6%).

Această situație s-a datorat, în special, diminuării cu 10,7% a intrărilor transferurilor personale în mărime de 509,3 mil. dolari, în timp ce ieșirile acestora s-au majorat cu 16,3% (până la 178,8 mil. dolari).

De asemenea, au scăzut cu 2,4% transferurile primite de sectorul privat, până la 894,4 mil. dolari, iar transferurile primite de administrația publică s-au diminuat cu 9,3%, însumând 87,9 mil. dolari.

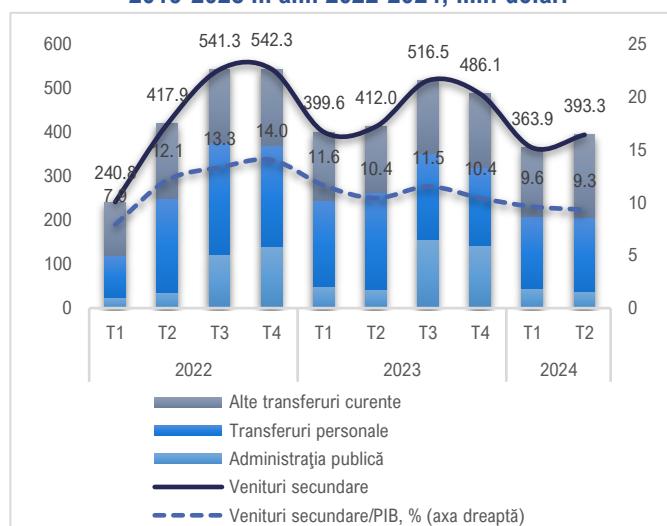
Intrările din asistență tehnică, ajutorul umanitar și granturile acordate în cadrul cooperării internaționale pentru toate sectoarele instituționale au scăzut cu 14,8%, acestea constituind 153,6 mil. dolari.

Figura 4.5. Veniturile primare nete în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.6. Veniturile secundare nete în ianuarie-septembrie 2019-2023 în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Contul de capital s-a soldat cu intrări de capital în valoare de 29,1 mil. dolari, fiind în diminuare cu 25,9%. Intrările nete înregistrate la sectorul privat s-au micșorat cu 41,1%, până la 12,1 mil. dolari. Concomitent, intrările nete de asistență tehnică din exterior primite de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 17 mil. USD (-9,1%).

Drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital, **necesarul net de finanțare externă** a constituit -1112,8 mil. dolari (13,9% în raport cu PIB).

Contul financiar

Contul financiar a înregistrat intrări nete de capital, necesare pentru finanțarea deficitului contului curent, în mărime de 1056,4 mil. dolari. Pasivele nete au înregistrat ieșiri în mărime de 2,7 mil. dolari, în timp ce activele financiare nete s-au micșorat cu 1059,1 mil. dolari.

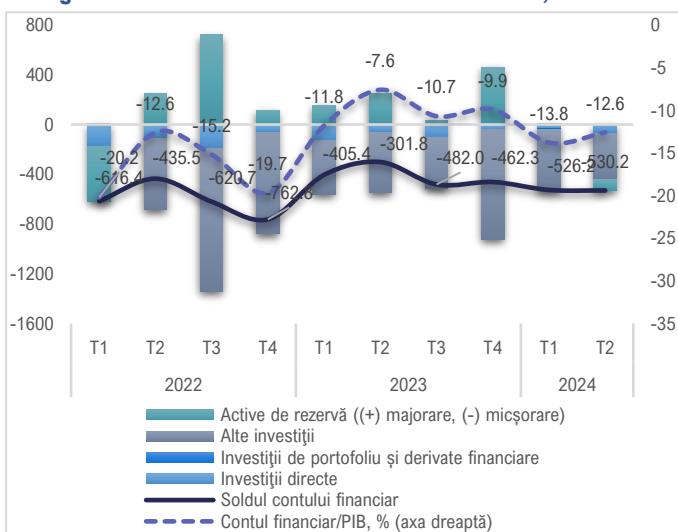
Micșorarea netă a pasivelor a fost determinată de evoluția angajamentelor sub formă de împrumuturi, credite comerciale și avansuri, precum și a celor sub formă de numerar și depozite. Diminuarea netă a activelor financiare a fost cauzată, în special, de scăderea activelor sub formă de numerar și depozite.

Sursa principală de finanțare a deficitului contului curent o constituie intrările nete de mijloace financiare sub formă de numerar și depozite. De asemenea, la finanțarea deficitului contului curent au contribuit și investițiile directe, în special pe seama reinvestirii profiturilor de nerezidenți.

Principalele componente ale contului financiar:

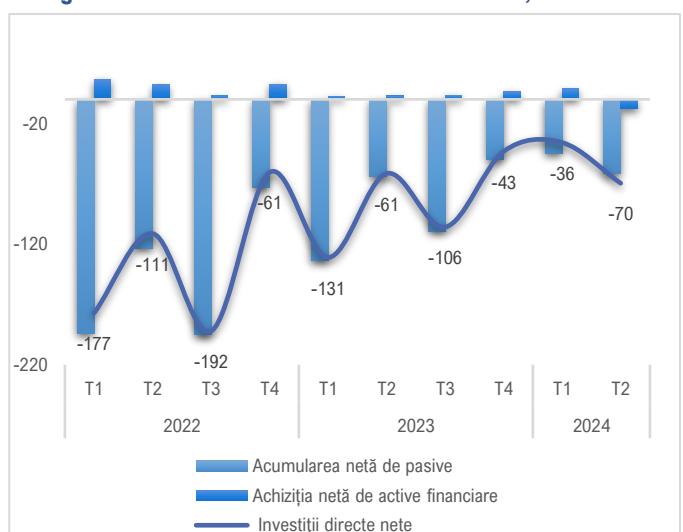
- investiții străine directe: -105,4 mil. dolari (-45,3%);
- investiții de portofoliu: -0,1 mil. dolari (față de +0,9 mil. dolari în semestrul I 2023);
- alte investiții: -868 mil. dolari (-5,6%);
- active de rezervă: -82,9 mil. dolari (față de +403,8 mil. dolari în semestrul I 2023).

Figura 4.7. Contul financiar în anii 2022-2024, mil. dolari

Notă: (+) ieșiri nete de capital, (-) intrări nete de capital
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.8. Dinamica ISD în anii 2022-2024, mil. dolari

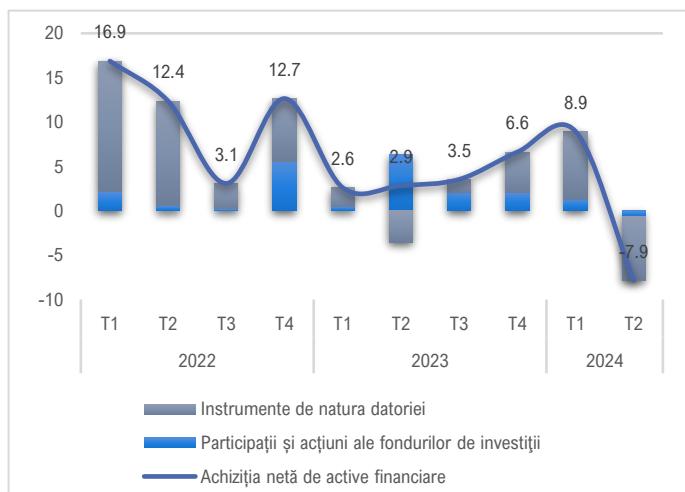
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Investițiile străine directe (ISD) au înregistrat intrări nete de capital în valoare de 105,4 mil. dolari (de 1,8 ori mai puțin față de ianuarie-iunie 2023), ca urmare a creșterii nete de pasive (capitalul nerezidenților investit în Moldova)

cu 106,5 mil. dolari. Concomitent, activele nete (capitalul rezidenților Moldovei investit în alte țări) s-au majorat cu 1,1 mil. dolari.

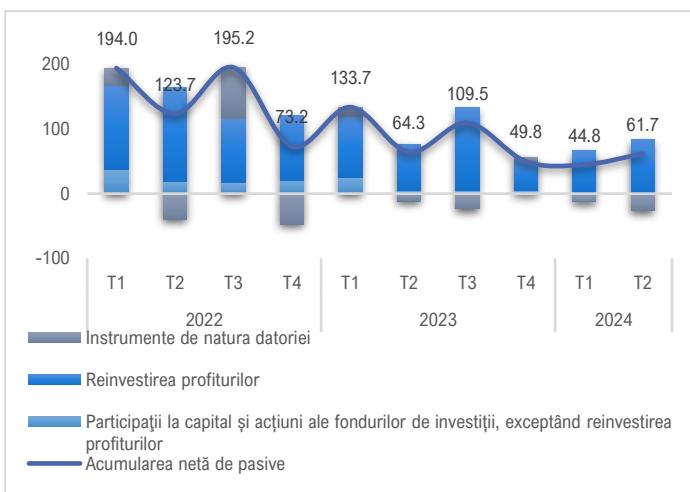
Intrările capitalului sub formă de ISD s-au diminuat de 1,9 ori față de nivelul înregistrat în ianuarie-iunie 2023, determinate de ieșirile de capital sub formă de instrumentele de natură datoriei față de investitorii străini (-35,6 mil. dolari), precum și de micșorarea intrărilor de participațiile nete la capital (de 3,8 ori) și profitul reinvestit (-8,8%).

Figura 4.9. Achiziția netă de active financiare a ISD pe instrumente în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.10. Acumularea netă de pasive a ISD pe instrumente în anii 2022-2024, mil. dolari

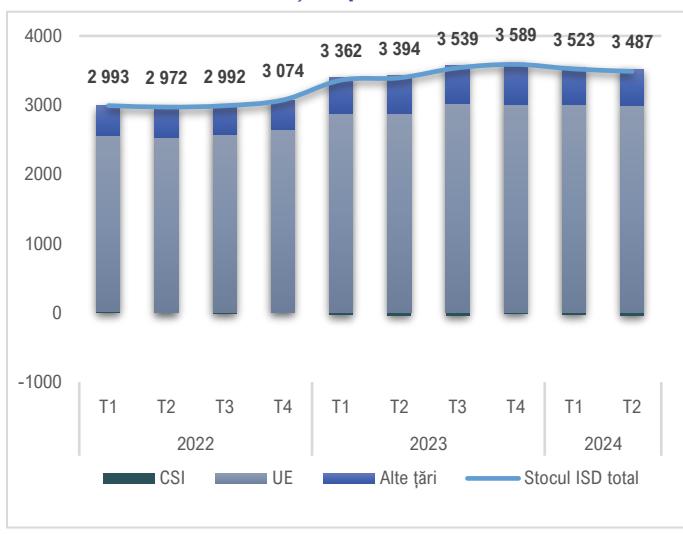
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Stocul total de pasive sub formă de ISD la 30.06.2024 a fost evaluat la 5310,1 mil. dolari (în creștere cu 0,5% față de 30.06.2023), din care participațiile la capital dețin o pondere de 65,7%, iar împrumuturile de datorie – 34,3%.

În distribuția geografică a capitalului acumulat, investitorilor din țările UE le-au revenit ponderea majoră – 86%, din alte țări – 14,9%. În același timp, investițiile directe provenite din CSI au totalizat -33,2 mil. dolari. Principaliii investitori străini în Moldova sunt originari din Cipru, Olanda, România, Franța, Bulgaria, Austria, Marea Britanie etc.

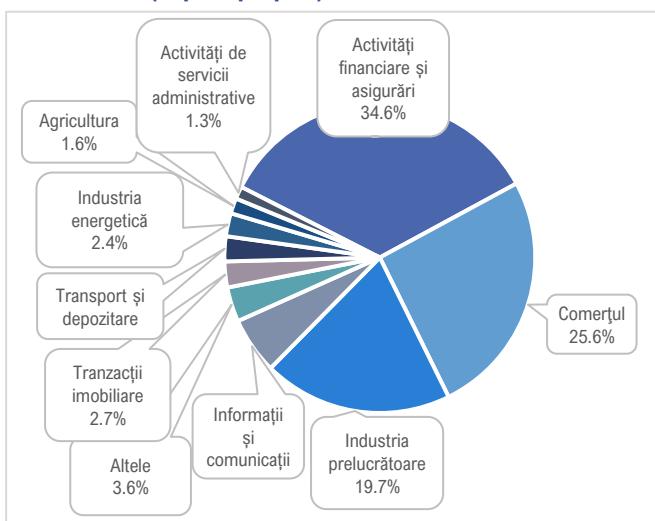
Principalele activități economice care au beneficiat de ISD sunt activitățile financiare și de asigurări (34,6% din stocul total al investițiilor directe sub formă de capital propriu), comerțul (25,6%) și industria prelucrătoare (19,7%).

Figura 4.11. Distribuția geografică a ISD (capital propriu) acumulate la sfârșitul perioadei, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.12. Structura ISD pe activități economice (capital propriu) la 30.06.2024, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Activele oficiale de rezervă s-au micșorat pe parcursul ianuarie-iunie 2024 cu 82,9 mil. dolari, contribuind negativ la modificarea totală a activelor țării.

Remiterile personale²

Conform datelor statisticei Balanței de plăti, în ianuarie-iunie 2024 volumul remiterilor personale primite de rezidenți Republicii Moldova a constituit 912,6 mil. dolari (11,4% în raport cu PIB), fiind în diminuare cu 6,3% comparativ cu perioada similară a anului 2023.

S-au micșorat remiterile primite din toate zonele geografice, însă, cea mai mare diminuare a fost înregistrată de remiterile din țările CSI – cu 37,4%. Ca rezultat, ponderea acestora în total s-a redus până la 10,2% față de 15,2% în primul semestrul 2023. Concomitent, remiterile primite din țările UE (58,2% din total) s-au micșorat cu 2,1% iar din alte țări (31,6% din total) – cu 2%.

Figura 4.13. Dinamica remiterilor personale în anii 2022-2024, mil. dolari

Figura 4.14. Remiterile personale primite de rezidenți Republicii Moldova din străinătate în anii 2022-2024, mil. dolari

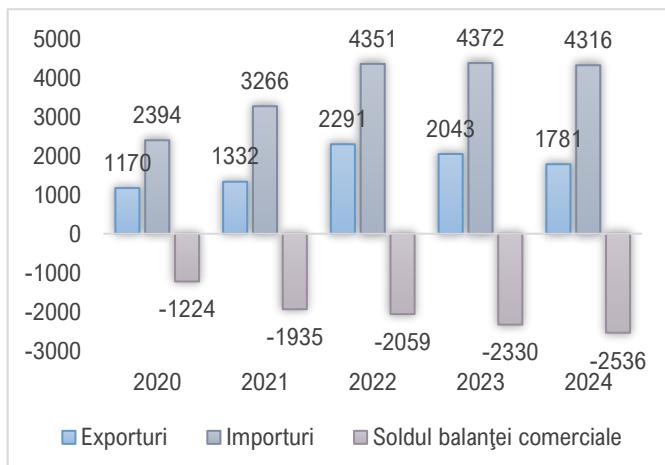
Sursă: Banca Națională a Moldovei

² Remiterile personale reprezintă un articol suplimentar la Balanța de plăti și reflectă valoarea remunerării nete a salariaților (excluzând cheltuielile lucrătorilor suportate în țara de prestare a muncii și unele taxe și impozite achitate de rezidenți peste hotare), a transferurilor personale și a celor de capital între gospodăriile casnice, indiferent de sursa de proveniență a acestora.

4.2. Comerțul internațional cu mărfuri

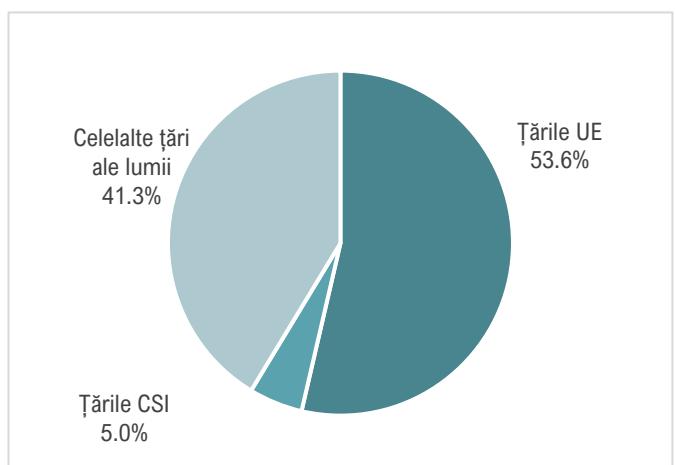
Valoarea totală a comerțului internațional cu mărfuri în semestrul I 2024 a fost de 6096,7 mil. dolari SUA, înregistrând o scădere de 5% față de semestrul I 2023. Exporturile (FOB) s-au diminuat cu 262 mil. dolari (-12,8%) și importurile (CIF) - cu 56 mil. dolari (-1,3%). În rezultat, deficitul balanței comerciale s-a majorat cu 8,8% (de la -2329,7 mil. dolari până la -2535,7 mil. dolari).

**Figura 4.15. Comerțul internațional cu mărfuri
în semestrul I 2020-2024, mil. dolari**

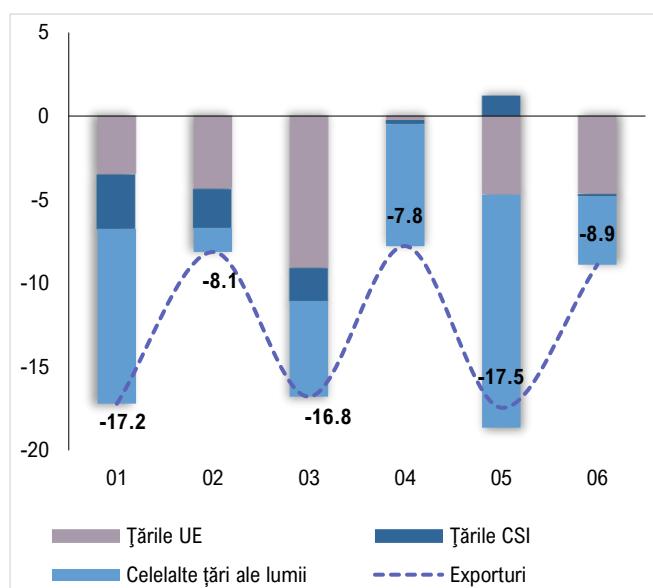
Sursă: Biroul Național de Statistică

**Figura 4.16. Schimburile comerciale pe grupe de țări
în semestrul I 2024, %**

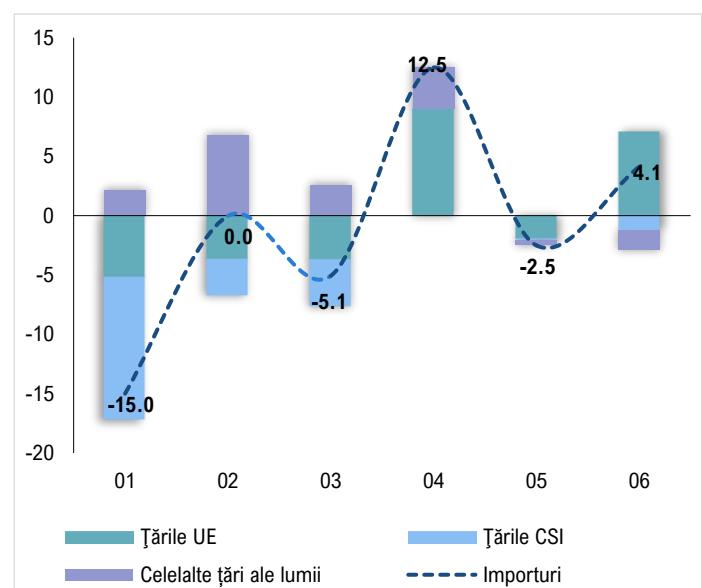
Sursă: Biroul Național de Statistică

**Figura 4.17. Evoluția lunară a exporturilor (%) și contribuția
pe grupe de țări (p.p.) în anul 2024**

Sursă: Biroul Național de Statistică

**Figura 4.18. Evoluția lunară a importurilor (%) și contribuția pe
grupe de țări (p.p.) în anul 2024**

Sursă: Biroul Național de Statistică

4.2.1. Exporturi (FOB)

Trajectoria negativă a evoluției exporturilor cu mărfuri a continuat și în luna iunie 2024, înregistrând o scădere cu 8,9% comparativ cu iunie 2023. Cumulativ, în primele șase luni 2024, exporturile au însumat 1780,5 mil. dolari, fiind în diminuare cu 12,8%, determinată, preponderent, de micșorarea cu 37,9% a reexporturilor de mărfuri

străine. Exporturile de mărfuri autohtone, care au reprezentat 76,4% din totalul exporturilor, au înregistrat o scădere de 0,4% în primele șase luni ale anului 2024. Cererea externă modestă, reducerea potențialului de export, a prețurilor externe și a volumului reexportului de mărfuri străine sunt factorii principali care au influențat involuția exporturilor.

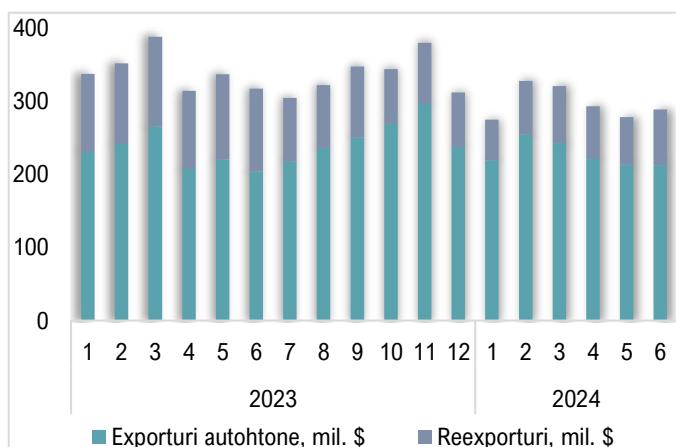
Exporturile de mărfuri spre toate grupele de țări s-au diminuat.

Spre **țările UE** exporturile au constituit 65% din total, fiind în scădere cu 7,5%. Astfel contribuția negativă la evoluția exporturilor a fost de -4,6 p.p.

Exporturile spre **țările CSI³** au scăzut cu 14,5%. Cu o pondere de 7,9% din total, au contribuit negativ la evoluția exporturilor cu -1,2 p.p.

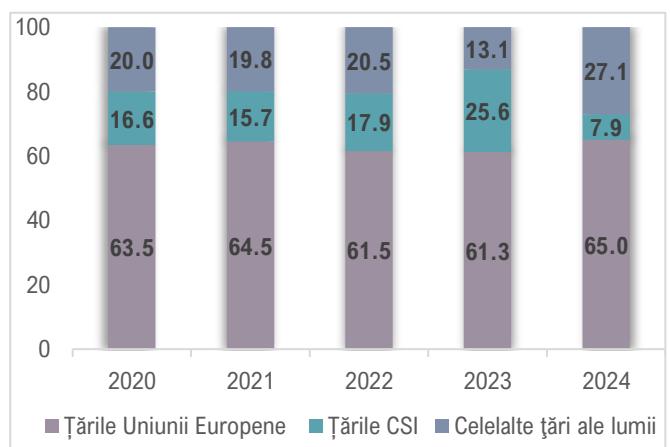
Exporturile către grupul **celealte țări ale lumii⁴** s-au micșorat semnificativ - cu 23,1%. Ponderea acestui grup de țări a alcătuit 27,1% în total, iar contribuția la evoluția exporturilor a fost negativă (-7,1 p.p.).

Figura 4.19. Exporturile lunare autohtone și reexporturile de mărfuri străine (după prelucrare și clasice)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.20. Structura exporturilor pe grupe de țări în semestrul I 2020-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Primele 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au absorbit circa 78% din exporturi.

România, cu o pondere de 31,7% (564,4 mil. dolari) în totalul exporturilor, rămâne principalul partener comercial al RM. Exporturile către această țară au scăzut cu 13,6%, contribuția negativă la evoluția exportului total fiind de -4 p.p. Cea mai mare pondere (24,5%) a fost reprezentată de exportul de *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale)* și *alte conductoare electrice izolate*, acestea înregistrând o scădere de 9,2% față de semestrul I 2023 în expresie valorică. Volumul fizic al exportului de *grâu și meslin* s-a majorat de 2,1 ori, contribuind cu o pondere de 12,6% în valoarea totală a exportului spre România. De asemenea, volumul fizic de *semințe de floarea soarelui* exportat a înregistrat o creștere de 2,2 ori.

Spre **Ucraina**, al doilea importator major de producție moldovenească, au fost livrate 8,7% (155,2 mil. dolari) din totalul exporturilor, volumul exportat diminuându-se de 2,3 ori. Cele mai mari ponderi revin exporturilor de *uleiuri din petrol sau uleiuri din minerale bituminoase* (39,5% din total), *energie electrică* (14,4%), *alcool etilic nedenaturat, distilate, rachiuri, lichioruri și alte băuturi spirtoase* (8,3%), *medicamente* (5,2%).

S-au majorat exporturile spre **Turcia** (115,8 mil. dolari) cu 44,9%, din care 31,5% revin *semințelor de floarea soarelui*, **Cehia** (93,1 mil. dolari) – cu 16,9%, inclusiv circa 80% au constituit *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale)*,

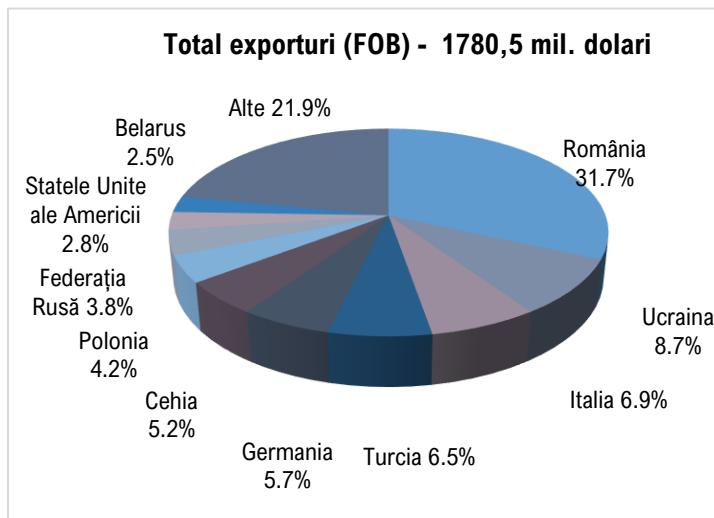
³ datele privind comerțul internațional cu Ucraina nu sunt reflectate în grupa țărilor din Comunitatea Statelor Independente (CSI)

⁴ datele privind comerțul internațional cu Ucraina sunt reflectate în grupa "Celealte țări ale lumii"

Polonia (74,5 mil. dolari) – cu 30,2%, din acestea 27,8% - *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale)*, **SUA** (49,3 mil. dolari) – de 1,8 ori, inclusiv *sucurile de fructe și legume* au constituit circa 26%, iar *vermuturile și alte vinuri din struguri proaspeți* - 39%.

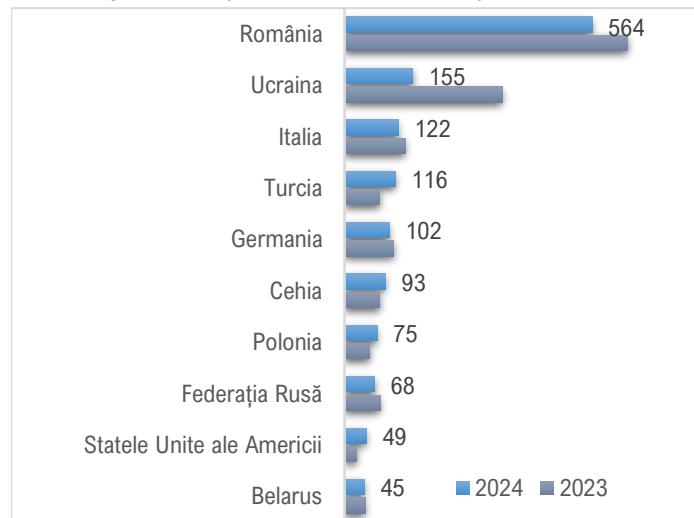
S-au diminuat exporturile spre **Italia** (122,4 mil. dolari) cu 11,8%, **Germania** (101,9 mil. dolari) - cu 9%, **Federația Rusă** (68,5 mil. dolari) – cu 15,3%, **Belarus** (44,7 mil. dolari) – cu 5,8% și cumulativ acestea au influențat negativ evoluția exporturilor cu -2 p.p.

Figura 4.21. Structura exporturilor pe principalele țări - partenerie în semestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.22. Volumul exporturilor în principalele țări - partenerie (semestrul I 2023-2024), mil. dolari

Sursă: Biroul Național de Statistică

Circa 31% dintre secțiunile de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii exporturilor și astfel, au determinat evoluția negativă a exporturilor în semestrul I 2024 din care:

- **produse minerale** - s-au diminuat de circa 3 ori și au influențat negativ evoluția exporturilor cu -9,9 p.p., în principal, cauzate de micșorarea reexporturilor spre Ucraina;
- **grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală** – au scăzut cu 42,4% (-2,9 p.p.);
- **vehicule** – s-au diminuat de 2,4 ori (-1,4 p.p.);
- **materiale textile și articole din aceste materiale** - în scădere cu 14,8% (din care *îmbrăcăminte și accesorii de îmbrăcăminte tricotate sau croșetate* – cu 20% (-0,5 p.p.));
- **articole din piatră, ipsos, ciment** – s-au micșorat cu 22% (inclusiv *sticlă și articole din sticlă* - cu 22,2% (-0,7 p.p.));
- **materiale plastice, cauciuc** – s-au diminuat cu 34,6% (din care *materiale plastice și articole din material plastic* – cu 34,1% (-0,7 p.p.) etc.
- **încălțăminte** – au scăzut de 2,3 ori etc.

În pofida faptului că circa 69% din secțiunile de mărfuri au marcat creșteri ale valorii exporturilor, gradul de influență pozitivă nu a atenuat influența negativă, înregistrată de circa 31% din secțiunile de mărfuri.

Secțiunile de mărfuri cu contribuția pozitivă la dinamica exporturilor:

- **produse ale regnului vegetal** - s-au majorat cu 18% (inclusiv grupele: *semințe și fructe oleaginoase* au crescut cu 63,4%, gradul de influență pozitivă la creșterea exporturilor constituind 2,9 p.p.), *fructe comestibile și nuci* – s-au majorat cu 23,3% (+1,2 p.p.);

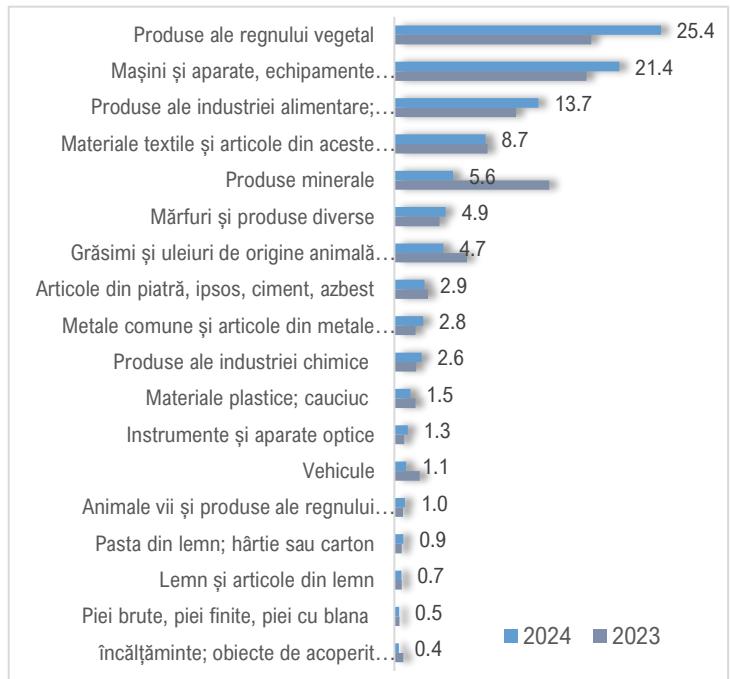
- **mașini și aparate, echipamente electrice** – au crescut cu 2% (din care *reactoare nucleare, cazane, mașini, aparate și dispozitive mecanice* – cu 38,1% (+0,8 p.p.);
- **produse ale industriei alimentare; băuturi; tutun** – în creștere cu 3,4% (din care *preparate din legume, din fructe, nuci sau din alte părți de plante* – cu 22,2% (+0,5 p.p.), *preparate alimentare diverse* – cu 38,9% (+0,2 p.p.), *băuturi, lichide alcoolice și ofet* – cu 13,4% (+0,7 p.p.);
- **metale comune și articole din metale comune** – s-au majorat cu 18,9% (inclusiv *fontă, fier și oțel* – cu 74% (+0,2 p.p.), *articole din fontă, fier sau oțel* – cu 24,7% (+0,2 p.p.);
- **produse ale industriei chimice** – în creștere cu 8,3% (inclusiv *produse farmaceutice* – cu 37,36% (+0,4 p.p.) etc.

Figura 4.23. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor pe principalele secțiuni de mărfuri conform NCM, p.p. (semestrul I 2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.24. Pondere secțiunilor de mărfuri în total exporturi (semestrul I 2023-2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

4.2.2. Importuri (CIF)

Diminuarea prețurilor externe a generat scăderi ale importurilor. În semestrul I 2024 importurile au însumat 4316,2 mil. dolari, în scădere cu 1,3% comparativ cu semestrul I 2023.

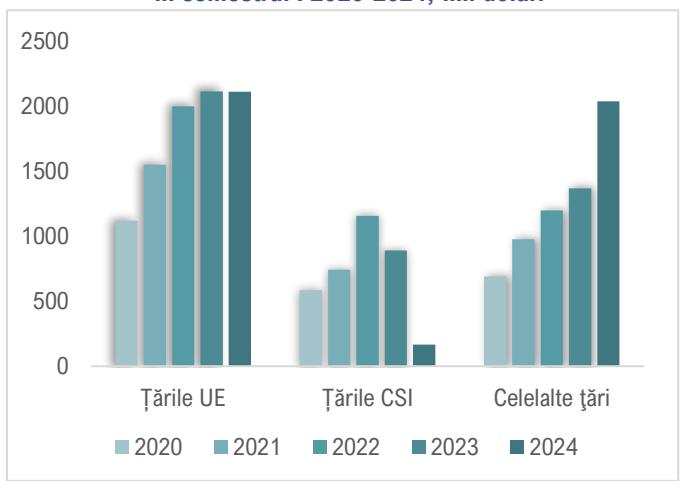
Importurile de mărfuri din țările UE și țările CSI s-au diminuat. Din **țările Uniunii Europene** importurile au constituit 48,9% din total, fiind în scădere cu 0,1%, contribuind negativ la evoluția importurilor cu 0,04 p.p. Importurile din **țările CSI** au scăzut semnificativ – cu 47,8%. Cu o pondere de 3,9% din total, au contribuit negativ la evoluția exporturilor cu -3,5 p.p. Importurile din grupul **celealte țări ale lumii** s-au majorat cu 5,1%. Ponderea acestui grup de țări a alcătuit 47,2% în total, iar contribuția a fost pozitivă (+2,3 p.p.) la evoluția importurilor.

**Figura 4.25. Structura importurilor pe grupe de țări
în semestrul I 2020-2024, %**

Sursă: Biroul Național de Statistică

**Figura 4.26. Evoluția importurilor pe grupe de țări
în semestrul I 2020-2024, mii dolari**

Sursă: Biroul Național de Statistică

Din primele 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au fost importate circa 73% din mărfuri în semestrul I 2024.

România ocupă prima poziție în derularea importurilor. Importul din această țară a însumat 644,1 mil. dolari și s-a micșorat cu 5,4%. Deținând o pondere de 14,9% în total, a influențat negativ evoluția importurilor cu 0,8 p.p. Circa 51% din valoarea importurilor din România constituie importul de *uleiuri de petrol sau uleiuri din minerale bituminoase*, valoarea cărora s-a diminuat cu circa 18% față de semestrul I 2023. Valoarea importului de *energie electrică* a fost în creștere de 2,2 ori.

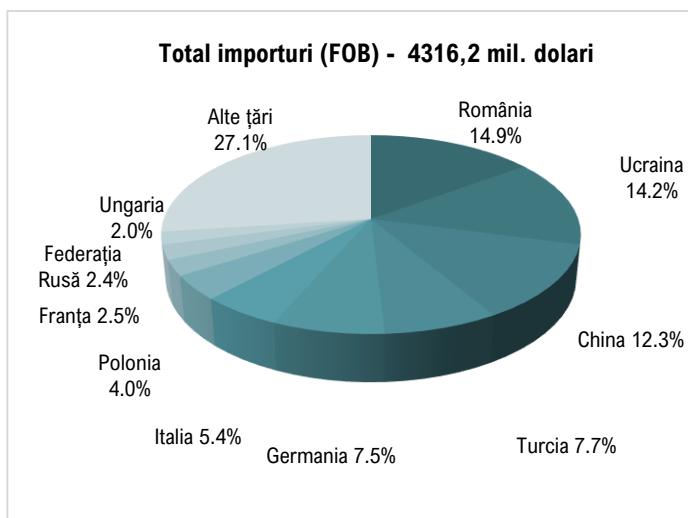
Ucraina s-a clasat pe a doua poziție în derularea importurilor. Importul din această țară s-a majorat cu 7,2% și a constituit 611,7 mil. dolari. Cu o pondere de 14,2% în total, a influențat pozitiv evoluția importurilor cu 0,9 p.p. Ponderea principală (34,2% din total) au constituit importurile de *gaz de sondă și alte hidrocarburi gazoase*, cantitatea importată fiind în creștere de 1,9 ori. Totodată valoarea gazului importat a rămas la nivelul semestrului I 2023. Cu o pondere de 4,3%, valoarea importului de *ulei de semințe de floarea soarelui* a fost în creștere de 3 ori.

A treia poziție în derularea importurilor revine **Chinei**. Importurile din această țară s-au majorat cu 15,8% (532,7 mil. dolari) și au deținut o pondere de 12,3% din total importuri. Principalele produse importate au fost *aparate telefonice* (10,5% din total), *mașini automate de prelucrare a datelor* (5,6%), *dispozitive cu semiconductori* (5,1%), *autoturisme și alte autovehicule* (4,8%) etc.

Comparativ cu semestrul I 2023 au înregistrat creștere importurile din **Germania** (322,4 mil. dolari) – cu 5,6%, **Italia** (232,8 mil. dolari) – cu 2%, **Polonia** (172,3 mil. dolari) – cu 15,7%.

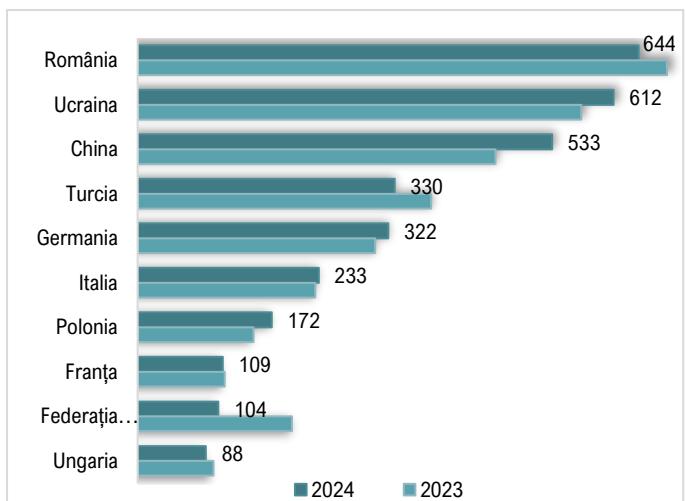
Concomitent, volumul importurilor din **Federatia Rusă** (103,8 mil. dolari) s-a micșorat cu 47,6% comparativ cu semestrul I 2023. Cu o pondere de 2,4% din total importuri au sustras din creșterea importurilor 2,2 p.p. Ponderea principală (27,7% din total) constituie importul de *îngrășăminte minerale*, acestea fiind în diminuare cu 18% comparativ cu semestrul I 2023. De asemenea, au scăzut importurile din **Turcia** (330,4 mil. dolari) - cu 12,4%, **Franța** (109,4 mil. dolari) – cu 2,4%, **Ungaria** (87,6 mil. dolari) – cu 10,2%.

Figura 4.27. Structura importurilor pe principalele țări - partenerie în semestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.28. Volumul importurilor din principalele țări - partenerie (semestrul I 2023-2024), mil. dolari

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importurile pe principalele secțiuni de mărfuri

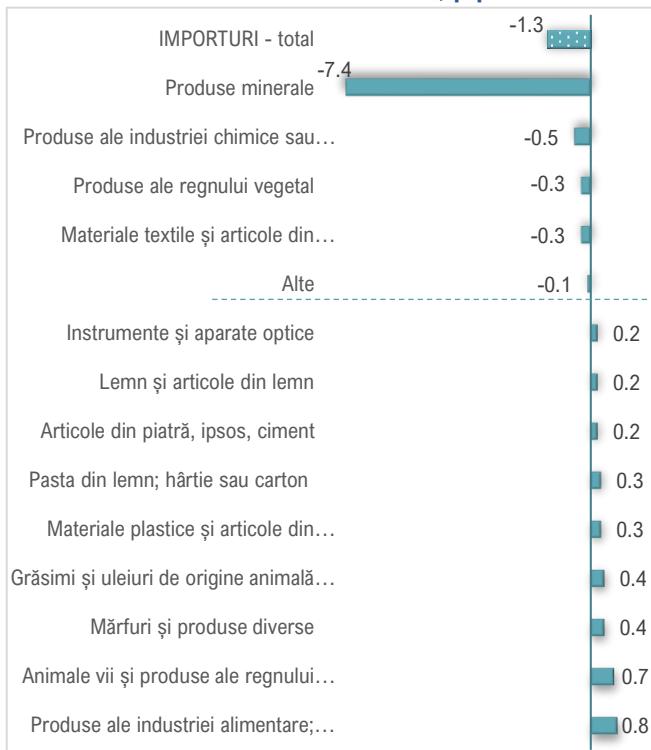
În semestrul I 2024 circa 41% din secțiunile de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii importurilor față de semestrul I 2023 și, respectiv, au influențat negativ evoluția importurilor.

- importul de **produse minerale** a scăzut cu 28,9% (din care *combustibili minerali, uleiuri minerale* – cu 29,5%, gradul de influență la scăderea importurilor constituind -7,4 p.p.);
- produse ale industriei chimice sau ale industriilor conexe** – în scădere cu 4,9% (inclusiv: *îngrășăminte* – cu 43,5% (-0,9 p.p.), *produse diverse ale industriei chimice* – cu 11,7% (-0,3 p.p.));
- produse ale regnului vegetal** – în scădere cu 5,1% (inclusiv grupele: *cereale* – cu 32,1% (-0,2 p.p.), *semințe și fructe oleaginoase* – cu 12,3% (-0,2 p.p.), *produse ale industriei morăritului; malț, amidon, inulină, gluten de grâu* – cu 31,9% (-0,1 p.p.));
- materiale textile și articole din aceste materiale** – s-au diminuat cu 5,8% (din care: *materiale textile tricotate sau croșetate* – cu 19% (-0,1 p.p.), *țesături impregnate, îmbrăcate, acoperite sau stratificate* – cu 19,5% (-0,1 p.p.) etc.

Secțiunile de mărfuri care au contribuit pozitiv la evoluția importurilor:

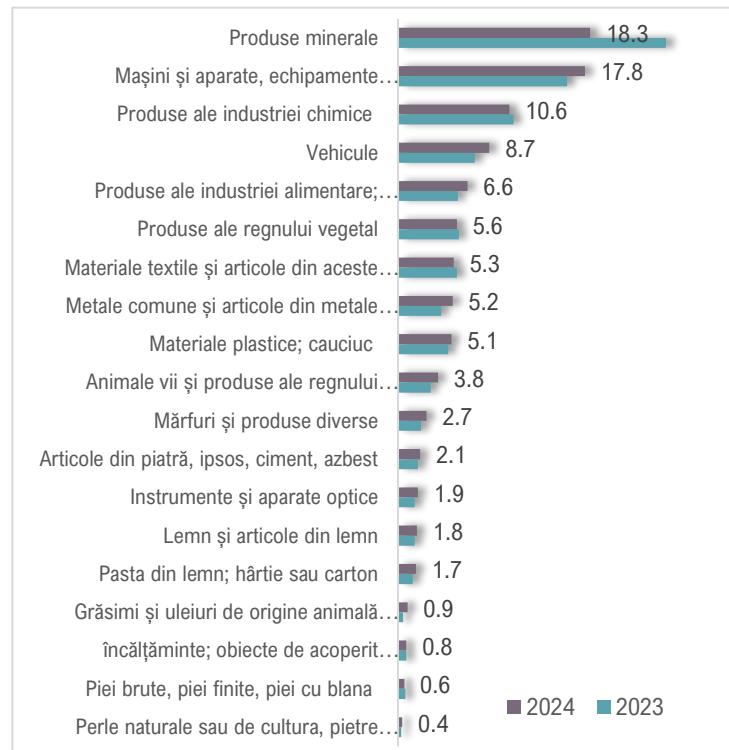
- mașini și aparate, echipamente electrice, aparate de înregistrat sau reproducere sunete** – au crescut cu 9,6% (inclusiv *mașini, aparate și echipamente electrice și părți ale acestora* – cu 4,2%, gradul de influență la evoluția exporturilor constituind +0,4 p.p.);
- vehicule, aparate de zbor** – s-au majorat cu 18,5% (din care *vehicule terestre* – cu 18,2% (+1,3 p.p.));
- metale comune și articole din metale comune** – au crescut cu 24,2% (din care: *fontă, fier și oțel* – cu 44,8% (+0,6 p.p.), *articole din fontă, fier sau oțel* – cu 23,9% (+0,3 p.p.));
- produse ale industriei alimentare; băuturi, tutun** – în creștere cu 14,3% (inclusiv *băuturi, lichide alcoolice și oțet* – cu 18,2% (+0,2 p.p.), *reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare* – cu 27,2% (+0,2 p.p.));
- animale vii și produse ale regnului animal** – în creștere cu 21,6% (inclusiv: *lapte și produse lactate* – cu 19,2% (+0,3 p.p.), *carne și organe comestibile* – cu 23,9% (+0,2 p.p.), *pește și crustacee, moluște* – cu 27,6% (+0,2 p.p.));
- mărfuri și produse diverse** – s-au majorat cu 20% (din care: *mobilă, așternut de pat, saltele* – cu 26,5% (+0,3 p.p.) etc.

Figura 4.29. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) importurilor pe principalele secțiuni de mărfuri conform NCM în semestrul I 2024, p.p.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.30. Ponderea secțiunilor de mărfuri în total importuri (semestrul I 2023 - 2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Persoanele fizice au importat în ianuarie-iunie 2024 mărfuri în valoare de 204,9 mil. dolari, cu 39,5% mai mult, în raport cu perioada similară 2023. Creșterea a fost determinată, în principal, de majorarea valorii autoturismelor importate (+39,6%), cărora le-au revenit 88,1% din importurile realizate de persoanele fizice.

4.2.3. Indicii comerțului internațional cu mărfuri în trimestrul II 2024

Exporturi:

Volumul fizic⁵ al exporturilor s-a micșorat cu 10,1% față de trimestrul II 2023. Se înregistrează scăderi ale volumului fizic în toate grupurile de țări, dar cea mai accentuată (-24,8%) s-a atestat în grupul Celelalte țări ale lumii. În țările Uniunii Europene și țările CSI, volumul fizic al mărfurilor exportate a scăzut cu 3,2% și, respectiv, 2,3% comparativ cu trimestrul II 2023.

Valoarea unitară⁶ (prețurile) a exporturilor a scăzut cu 1,5% comparativ cu trimestrul II 2023, înregistrând scăderi în țările Uniunii Europene – cu 2,2% și în Celelalte țări ale lumii - cu 2,1%. În țările CSI valoarea unitară s-a majorat cu 6,5%.

⁵ Indicii volumului fizic reflectă evoluția (creștere/descreștere) cantității de mărfuri exportate și importate. În Republica Moldova se calculează după formula Laspeyres.

⁶ Indicii valorii unitare indică evoluția (creștere/descreștere) prețurilor la mărfurile exportate și importate. Acest indice se calculează având la bază valorile unitare (medii) exprimate în dolari SUA, conform formulei Paasche. Baza de calcul utilizată pentru calcularea indicilor valorii unitare la mărfurile exportate și importate este anul precedent. Calcularea indicilor valorii unitare se efectuează în baza datelor obținute din declarațiile vamale separate pentru fiecare marfă, grup de mărfuri și pe total exporturi (importuri), în conformitate cu Nomenclatorul Mărfurilor. În mărfurile alese pentru calcul (mărfuri reprezentative) se includ toate mărfurile omogene, cu informații disponibile asupra cantității și costului, și prezente atât în perioada de raport, cât și în perioada de bază.

Importuri:

Volumul fizic al importurilor s-a majorat cu 7,6% comparativ cu trimestrul II 2023, înregistrând creștere a importurilor din țările Uniunii Europene cu 10,5% și din Celelalte țări ale lumii – cu 5,7%. Concomitent, volumul fizic al mărfurilor importate din țările CSI a fost în scădere cu 4,6%.

Valoarea unitară (prețurile) a importurilor a scăzut cu 2,8% comparativ cu trimestrul II 2023, înregistrând scăderi din toate grupurile de țări, precum urmează: din țările Uniunii Europene – cu 1,0%, din Celelalte țări ale lumii - cu 4,4% și din țările CSI – cu 6,3%.

Figura 4.31. Evoluția trimestrială a indicilor privind mărfurile exportate, %

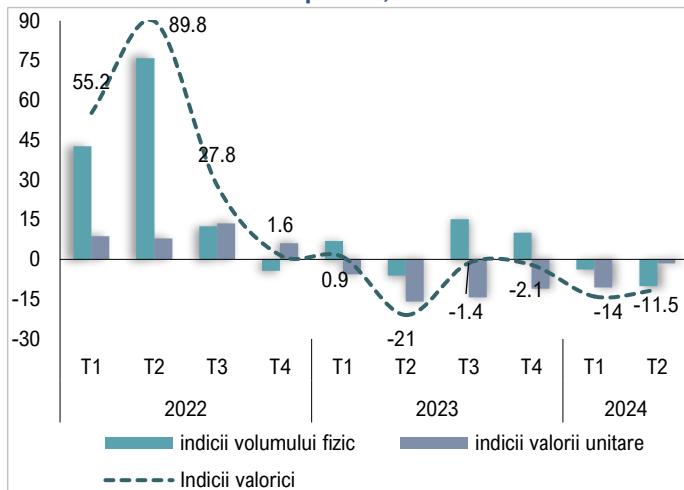
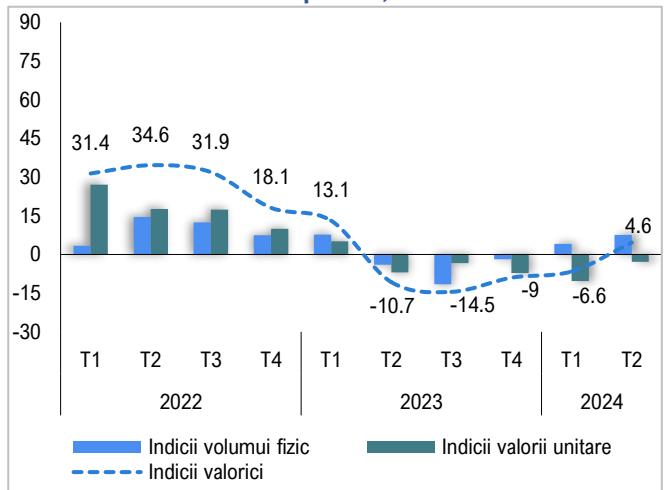

Figura 4.32. Evoluția trimestrială a indicilor privind mărfurile importate, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul fizic al exporturilor în trimestrul II 2024 pe secțiuni de mărfuri.

Peste jumătate (53%) din secțiunile de mărfuri au înregistrat creșteri ale volumului fizic exportat:

- *metale comune și articole din metale comune* – creștere cu 48,6%, inclusiv în Celelalte țări ale lumii (de 2,1 ori), în țările UE (+16,1%) și în țările CSI (+7,3%);
- *produse ale regnului vegetal* – creștere cu 29,4%, din care în țările CSI (+21%) și în Celelalte țări ale lumii (+6,6%);
- *produse ale industriei chimice* – creștere cu 22,7%, din care în țările CSI (+48,7%) și în Celelalte țări ale lumii (+31,6%);
- *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – creștere cu 10,8%, inclusiv în țările UE (+7,7%) și în Celelalte țări ale lumii (+24,1%).

În același timp s-a diminuat volumul fizic exportat, înregistrat la secțiunile de mărfuri, precum:

- *produse minerale* – scădere de 73,8%, din care în țările UE (-58,1%) și în Celelalte țări ale lumii (-74,7%);
- *vehicule* – scădere de 42,9%, inclusiv în Celelalte țări ale lumii (-23%), în țările CSI (-42,9%) și în țările UE (-47,5%);
- *materiale textile și articole din aceste materiale* – scădere de 13%, din care în țările UE (-9,3%), în Celelalte țări ale lumii (-26,6%) și în țările CSI (-35,9%);
- *mașini și aparate, echipamente electrice* – scădere de 1,1%, inclusiv în țările UE (-7,4%) și în țările CSI (-41,4%) etc.

Valoarea unitară (prețurile) a exporturilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul II 2024.

Circa 64% din secțiuni de mărfuri au înregistrat scăderea prețurilor de export:

- *materiale textile și articole din aceste materiale* – scădere de 1,9%, din care în țările UE (-2,6%) și în țările CSI (-6,2%);
- *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – scădere de 4,2%, inclusiv în țările UE (-2,9%), țările CSI (-4,5%) și în Celelalte țări ale lumii (-5,6%);
- *produse ale regnului vegetal* – scădere de 4,8%, dintre care în țările UE (-6,4%) și în Celelalte țări ale lumii (-11,1%);
- *articole din piatră, ipsos, ciment; sticlă și articole similare* – scădere de 19,7%, inclusiv în țările CSI (-9,7%), țările UE (-18,5%) și în Celelalte țări ale lumii (-29,3%).

Concomitent s-au majorat prețurile de export la secțiunile, precum:

- *produse minerale* – creștere de 16,4%, din care în Celelalte țări ale lumii (+19,3%);
- *mașini și aparate, echipamente electrice* – creștere de 7%, inclusiv în țările UE (+7,2%) și în țările CSI (+41,8%);
- *animale vii și produse ale regnului animal* – creștere de 4,6%, din care în țările CSI (+3,2%) și în Celelalte țări ale lumii (+22,6%);
- *metale comune și articole din metale comune* – creștere de 3,7%, din care în țările UE (+8,9%) etc.

Figura 4.33. Creșterea (+), descreșterea (-) volumului fizic al exporturilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul II 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.34. Creșterea (+)/descreșterea (-) prețurilor de export pe secțiuni de mărfuri în trimestrul II 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul fizic al importurilor în trimestrul II 2024 pe secțiuni de mărfuri.

Circa 86% din secțiunile de mărfuri au înregistrat creșteri ale volumului fizic importat, după cum urmează:

- *metale comune și articole din metale comune* – creștere de 45,3%, din care din Celelalte țări ale lumii (+54%) și țările UE (+34,1%);
- *vehicule, aparate de zbor (aeronave), instalații plutitoare și echipamente auxiliare* – creștere de 26,5%, inclusiv din Celelalte țări ale lumii (+47,5%), țările CSI (+43,2%) și țările UE (+13%);
- *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – creștere de 23,7%, inclusiv din țările UE (+25,5%), țările CSI (+23,8%) și din Celelalte țări ale lumii (+21,3%);
- *mașini și aparate, echipamente electrice* – creștere de 18%, din care importul din țările CSI (+44,1%), Celelalte țări ale lumii (+30%) și țările UE (+4,5%);

- *produse ale industriei chimice* – creștere de 10,8%, inclusiv din Celealte țări ale lumii (+15%) și țările UE (+11,8%) etc.

Doar 2 secțiuni de mărfuri, cu o pondere de circa 14% în valoarea totală a importurilor, au înregistrat diminuări ale volumul fizic importat:

- *produse minerale* – scădere de 34,1%, din care importul din Celealte țări ale lumii (de 3,4 ori) și țările CSI (de 2,7 ori);
- *piei brute, piei finite, piei cu blană și produse din acestea* – scădere de 15,6%, inclusiv din țările UE (-25,9%).

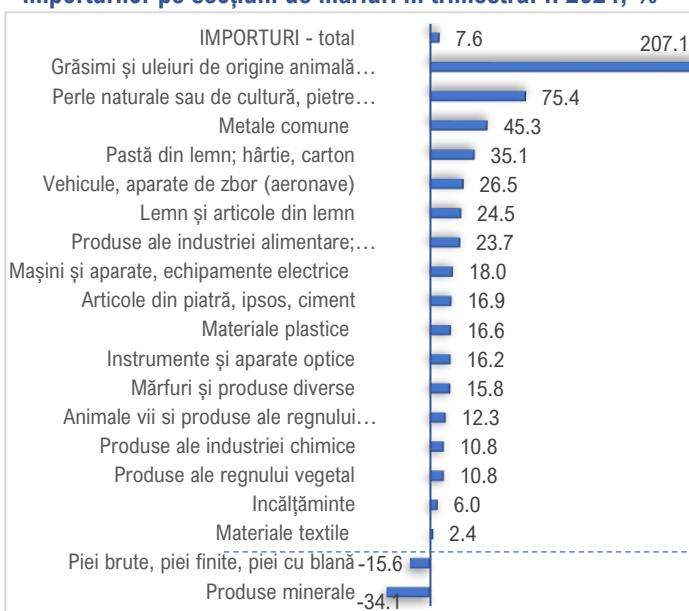
Prețurile de import pe secțiuni de mărfuri în trimestrul II 2024.

Aproximativ 80% din secțiunile de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii unitare (prețuri) la mărfurile importate, după cum urmează:

- *produse ale industriei chimice* – scădere de 10,1%, inclusiv din țările CSI (-12,6%);
- *mașini și aparate, echipamente electrice* – scădere de 4,9%, din care importul din Celealte țări ale lumii (-9,1%) și din țările CSI (-1,9%);
- *materiale textile și articole din aceste materiale* – scădere de 4%, din care din țările UE (-1,9%), din Celealte țări ale lumii (-5,2%) și din țările CSI (-8,1%);
- *vehicule, aparate de zbor (aeronave)* – scădere de 2,2%, inclusiv din țările UE (-1,6%), din Celealte țări ale lumii (-2,7%) și din țările CSI (-8,6%);
- *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – scădere de 0,9%, inclusiv din țările UE (-1,7%) și din țările CSI (-7,1%) etc.

Trei secțiuni de mărfuri, cu o pondere de circa 20% din total importuri, au înregistrat creșteri ale prețurilor de import:

- *animale vii și produse ale regnului animal* – creștere de 2,4%, din care importul din țările UE (+2,2%) și din Celealte țări ale lumii (+2,8%);
- *produse minerale* – creștere de 1,8%, din care importul din țările UE (+2,1%) și din Celealte țări ale lumii (+1,9%);
- *mărfuri și produse diverse* – creștere de 1,5%, inclusiv din țările CSI (+10,5%), din Celealte țări ale lumii (+1,7%) și din țările UE (+1,1%).

Figura 4.35. Creșterea (+), descreșterea (-) volumului fizic al importurilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul II 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.36. Creșterea (+)/descreșterea (-) valorii unitare a importurilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul II 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Indicele raportului de schimb (în engl. „Terms of trade”)⁷

Indicele raportului de schimb în comerțul exterior cu mărfuri în trimestrul II 2024 a fost eficient, constituind 101,3%, fapt ce reflectă că prețurile produselor exportate au fost majore prețurilor produselor importate. Datele atestă o îmbunătățire a eficienței comerțului exterior comparativ cu trimestrul II 2023 (90,4%), precum și față de trimestrul precedent (trimestrul I 2024 – 99,7%).

Secțiunile de mărfuri cu indicele raportului de schimb eficient:

- *produse minerale* – 114%, din care Celelalte țări ale lumii (117%) și țările UE (109%);
- *mașini și aparate, echipamente electrice* – 113%, inclusiv țările UE (145%), țările CSI (107%) și Celelalte țări ale lumii (103%);
- *metale comune și articole din metale comune* – 112%, din care țările CSI (120%) și Celelalte țări ale lumii (105%);
- *produse ale regnului vegetal* – 102%, inclusiv țările UE (129%);
- *materiale textile* – 102%, dintre care Celelalte țări ale lumii (114%);
- *încălțăminte* – 104%, inclusiv Celelalte țări ale lumii (138%);
- *instrumente și aparate optice* – 110%, din care țările UE (4113%) etc.

Secțiunile de mărfuri cu indicele raportului de schimb deteriorat:

- *grăsimi și uleiuri vegetale sau animale* – 89%, inclusiv Celelalte țări ale lumii (90,5%) și țările CSI (80,8%);
- *produse chimice* – 94%, din care Celelalte țări ale lumii (83%);
- *vehicule, aparate de zbor (aeronave)* – 95%, inclusiv țările UE (93%) și țările CSI (95%);
- *produse alimentare; băuturi, tutun* – 97%, din care Celelalte țări ale lumii (93%) și țările CSI (99%);
- *materiale plastice* – 97%, inclusiv țările UE (93,6%) și țările CSI (86%) etc.

⁷ Indicele raportului de schimb reprezintă raportul dintre indicele prețului de export și prețului de import: dacă indicele este sub 100%, reprezentând deteriorarea indicelui, rezultă că prețurile de export sunt mai mici decât prețurile de import.

5. Sectorul social

5.1. Piața muncii

În trimestrul II 2024 populația cu vîrstă de 15 ani și peste a constituit 2 mil., reprezentată de două categorii principale: forța de muncă (45%) și populația în afara forței de muncă (55%). **Forța de muncă** (populația activă), care include populația ocupată și șomerii, a constituit **900,1 mii** persoane, fiind în diminuare cu 3,7% față de trimestrul II 2023. **Rata de participare la forța de muncă** a fost de 45%, în scădere cu 0,5 p.p.

**Figura 5.1. Repartizarea populației de 15 ani și peste
în trimestrul II 2024, mii persoane**

**Figura 5.2. Forța de muncă (populația activă) și rata de
participare la forța de muncă (trimestrul II 2020-2024)**

Sursă: Biroul Național de Statistică

Numărul **populației ocupate** în trimestrul II 2024 a constituit 865,2 mii persoane și s-a diminuat cu 34,4 milioane (-3,8%) comparativ cu trimestrul II 2023.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (proporția persoanelor ocupate în vîrstă de 15 ani și peste față de populația totală din aceeași categorie de vîrstă) a fost de 43,3%, micșorându-se cu 0,4 p.p. față de trimestrul II al anului precedent.

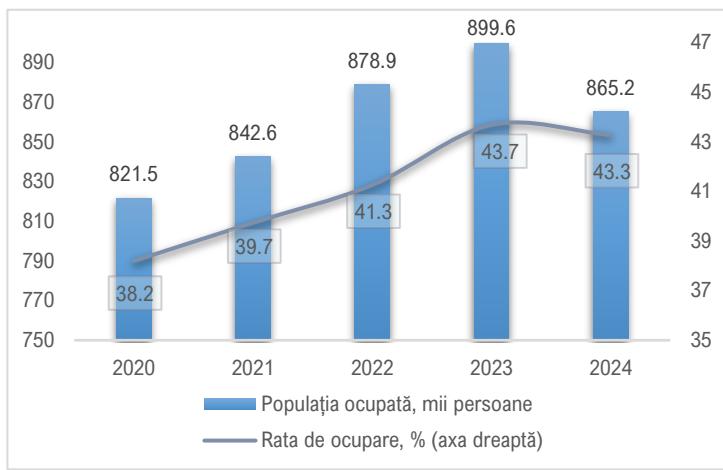
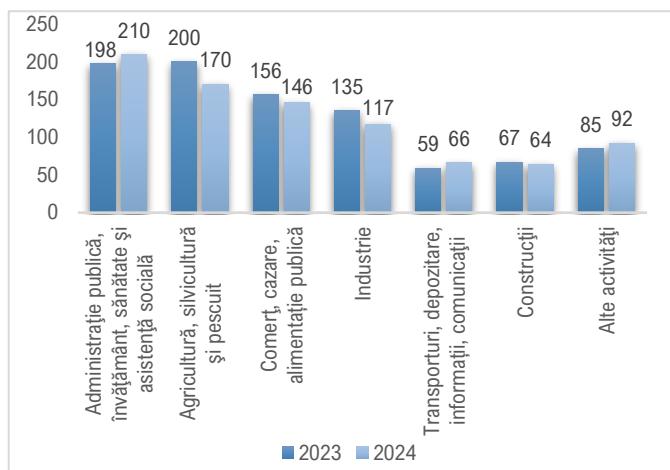
În trimestrul II 2024 cea mai mare pondere a populației ocupate se atestă în sectoarele: administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială (24,2%); agricultură, silvicultură și pescuit (19,7%); comerț cu ridicata și amănuntul, activități de cazare și alimentație publică (16,9%); industrie (13,6%) etc.

Se atestă creșterea numărului populației ocupate în principalele sectoare precum:

- administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială – cu 12,1 mii (+6,1%);
- transport și depozitare, informații și comunicații – cu 7,4 mii persoane (+12,7%);
- alte activități – cu 7,4 mii persoane (+8,8%).

Totodată, numărul populației ocupate s-a diminuat în activitățile:

- agricultură, silvicultură și pescuit – cu 29,9 mii persoane (-14,9%);
- industrie – cu 18 mii persoane (-13,3%);
- comerț cu ridicata și cu amănuntul, activități de cazare și alimentație publică – cu 10,6 mii (-6,8%);
- construcții - cu 2,8 mii persoane (-4,2%).

Figura 5.3. Populația ocupată și rata de ocupare în trimestrul II 2020-2024**Figura 5.4. Populația ocupată pe activități economice în trimestrul II 2023-2024, mii persoane**

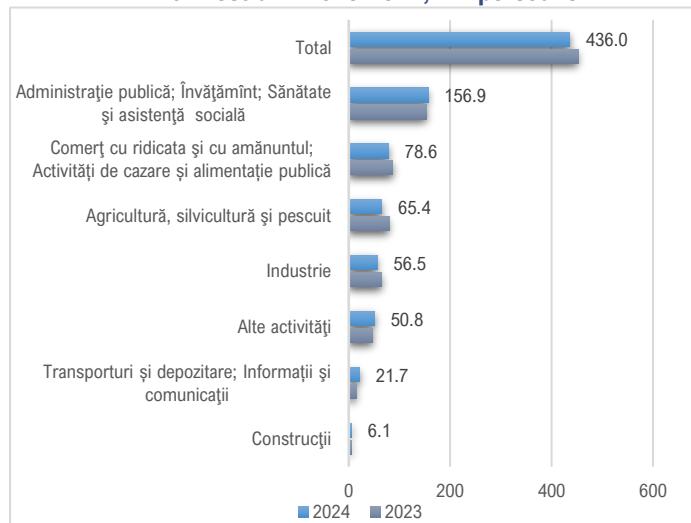
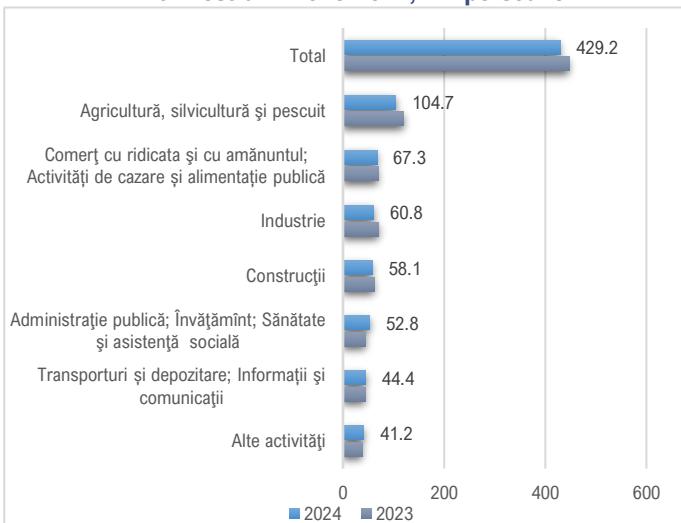
Sursă: Biroul Național de Statistică

Ponderea femeilor în totalul populației ocupate în trimestrul II 2024 constituie 50,4% (436 mii pers.), cu doar 0,1 p.p. mai mare comparativ cu același trimestru 2023. Numărul femeilor ocupate s-a diminuat cu 3,7% (sau cu 16,6 mii pers.).

Cele mai accentuate contribuții negative la această diminuare au fost generate de ocuparea femeilor în sectoare precum: agricultură, unde numărul femeilor ocupate a înregistrat o diminuare de 18%, industrie (-13,2%), comerț cu ridicata și cu amănuntul; activități de cazare și alimentație publică (-9,6%). Totodată, sectoarele în care a fost înregistrată majorare au fost: transporturi și depozitare; informații și comunicații (+45,2%), alte activități (+8,2%), administrație publică; învățămînt; sănătate și asistență socială (+2,3%), construcții (+12,3%).

În același timp, numărul bărbaților în totalul populației ocupate a fost de 429,2 mii persoane (49,6%), înregistrând o scădere de 4% față de trimestrul II 2023.

Cea mai semnificativă contribuție negativă a fost generată de sectorul agriculturii, unde s-a înregistrat o diminuare de 12,9%, urmat de industrie (-13,4%), construcții (-5,7%), comerț cu ridicata și cu amănuntul; activități de cazare și alimentație publică (-3,2%). Totodată, în administrație publică; învățămînt; sănătate și asistență socială s-a înregistrat o creștere de 19,4%, urmat de alte activități (+9,5%) și transporturi și depozitare; informații și comunicații (+1,6%).

Figura 5.5. Numărul femeilor ocupate pe activități economice în trimestrul II 2023-2024, mii persoane**Figura 5.6. Numărul bărbaților ocupați pe activități economice în trimestrul II 2023-2024, mii persoane**

Sursă: Biroul Național de Statistică

Numărul **șomerilor**, estimat conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM), în trimestrul II 2024 a fost de 34,9 mii și s-a diminuat cu 1,7% față de trimestrul II 2023 (35,6 mii).

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul II 2024 a constituit 3,9%, fiind în creștere cu 0,1 p.p. față de același trimestru al anului precedent (3,8%).

Potrivit datelor operative ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, în perioada ianuarie-iunie 2024 la oficile forței de muncă s-au înregistrat circa 8,9 mii șomeri, fiind în scădere cu 36,6% comparativ cu ianuarie-iunie 2023. Cumulativ în 6 luni 2024, 42,7% dintre aceștia au fost plasați în câmpul muncii. Numărul șomerilor înregistrați a scăzut semnificativ ca urmare a implementării reformei ANOFM, care a inclus măsuri menite să reducă numărul persoanelor înregistrate fără intenția reală de a căuta un loc de muncă, inclusiv raportarea lunară obligatorie și eliminarea asigurării medicale pentru șomerii care nu au contribuit la bugetul asigurărilor medicale.

Figura 5.7. Șomeri BIM și rata șomajului în trimestrul II 2020-2024

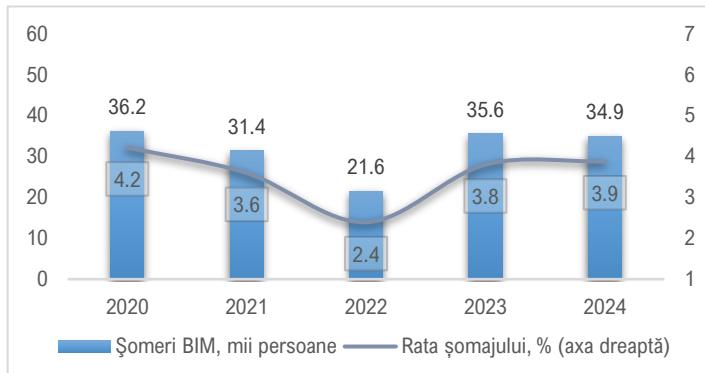
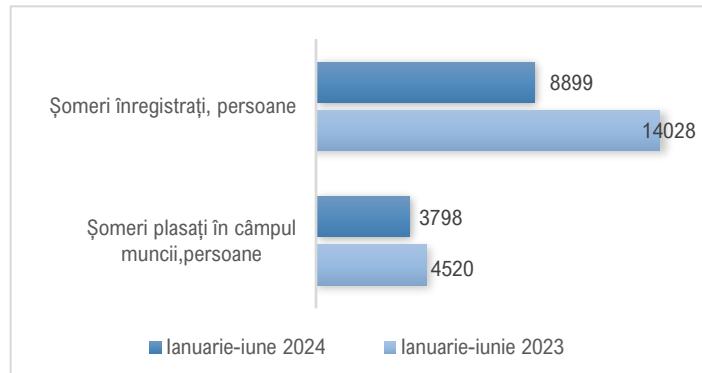

Figura 5.8. Numărul șomerilor, persoane

Sursă: Biroul Național de Statistică, ANOFM

Populația în afara forței de muncă în trimestrul II 2024 a constituit 1099,3 mii persoane, fiind în scădere cu 2,2% față de trimestrul II 2023 și depășind forța de muncă cu 22,1%.

Rata de inactivitate în trimestrul II al anului curent a constituit 55%, fiind cu 0,4 p.p. mai mare față de aceeași perioadă a anului 2023.

Cea mai mare pondere în cadrul populației inactive (42,3%), revine categoriei de pensionari, urmați de grupul elevilor și studenților (13,9%) și grupul persoanelor care îngrijesc de familie (persoanele casnice) (10,9%). În rândul altor persoane inactive se mai regăsesc persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă în Republica Moldova, deoarece deja au un loc de muncă peste hotare sau care planifică să lucreze peste hotare (9,6%), precum și persoanele (declarate de gospodării) ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de un an (6,1%).

Figura 5.9. Populația în afara forței de muncă (populația inactivă) și rata de inactivitate (trimestrul II 2020-2024)

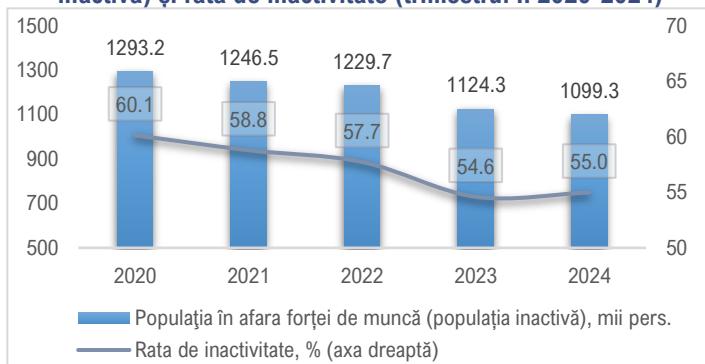

Figura 5.10. Structura populației în afara forței de muncă în trimestrul II 2024

Sursă: Biroul Național de Statistică

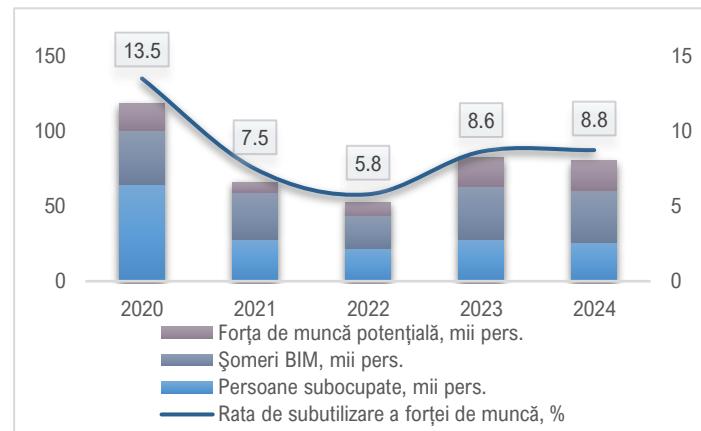
În al doilea trimestru al anului 2024, numărul **populației ocupate cu loc de muncă informal** a constituit 194 mii persoane, diminuându-se cu 11,8% (sau 25,9 mii persoane) față de trimestrul II 2023. În totalul populației ocupate, ponderea ocupațiilor informale a fost de 22,4%, cu o diminuare de 2 p.p. Din numărul total de persoane cu un loc de muncă informal, 141,8 mii persoane (73,1%) au lucrat în sectorul informal, numărul acestora fiind în scădere cu 8,6% față de trimestrul II 2023, în sectorul formal își desfășoară activitatea 48,9 mii persoane (25,2% din total), în scădere cu 18,5% față de perioada similară a anului 2023, iar în gospodăriile casnice – 3,3 mii persoane (1,7% din total), cu 30,6% mai puțin.

Forța de muncă subutilizată a totalizat 80,6 mii persoane în al doilea trimestru 2024, marcând o diminuare de 2,4% în comparație cu trimestrul II 2023 (82,5 mii pers.). Cea mai mare pondere în forța de muncă subutilizată, de 43,4%, le revine şomerilor, cu 0,3 p.p. mai mult comparativ cu perioada respectivă a anului 2023. Persoanele subocupate au constituit 31,8% din total (-2 p.p.) și au însumat 25,6 mii persoane, iar forța de muncă potențială – 24,9% din total (+1,7 p.p.) sau 20 mii persoane. **Rata de subutilizare a forței de muncă** (în raport cu forța de muncă extinsă) a constituit 8,8%, fiind cu 0,2 p.p. mai mare comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023 (8,6%).

Figura 5.11. Ocupații informale după tipul unității de producție și ponderea persoanelor cu un loc de muncă informal în totalul populației ocupate (trimestrul II 2020-2024)

Figura 5.12. Forța de muncă subutilizată după componente și rata de subutilizare a forței de muncă (trimestrul II 2020-2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

5.2. Remunerarea muncii

Câștigul salarial mediu lunar nominal brut⁸ al unui salariat din economia națională în semestrul I 2024 a constituit 13622,1 lei și s-a majorat cu 15,1% în termeni nominali față de semestrul I 2023. În termeni reali câștigul salarial s-a majorat cu 10,8%, determinat de rata scăzută a inflației (3,9%), majorarea quantumului salariului minim pe economie cu 25% și măsuri de susținere a angajaților din sectorul bugetar. Exprimat în valută străină câștigul salarial a constituit circa 709 Euro sau 767 dolari SUA.

Sectorul bugetar – 11626,5 lei, în creștere cu 16,3% în termeni nominali și cu 12%, în termeni reali față de semestrul I 2023.

Sectorul real – 14309,5 lei, s-a majorat cu 14,7% în termeni nominali și cu 10,4% în termeni reali.

⁸ Câștigul salarial mediu lunar nominal brut: unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare.

Figura 5.13. Evoluția câștigului salarial mediu lunar pe economie (semestrul I 2020-2024)

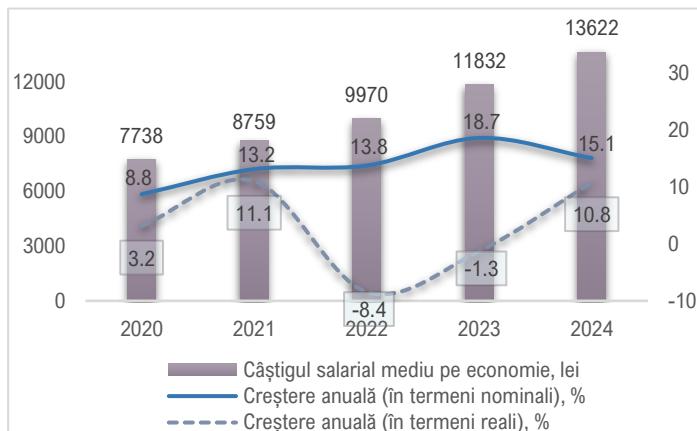
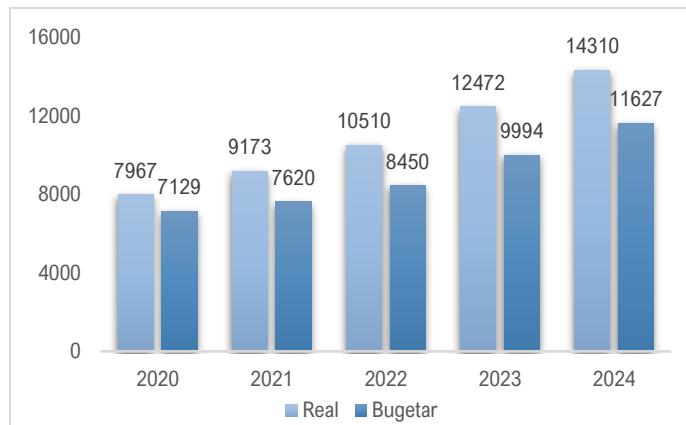

Figura 5.14. Evoluția câștigului salarial mediu lunar pe sectoare (semestrul I 2020-2024), lei

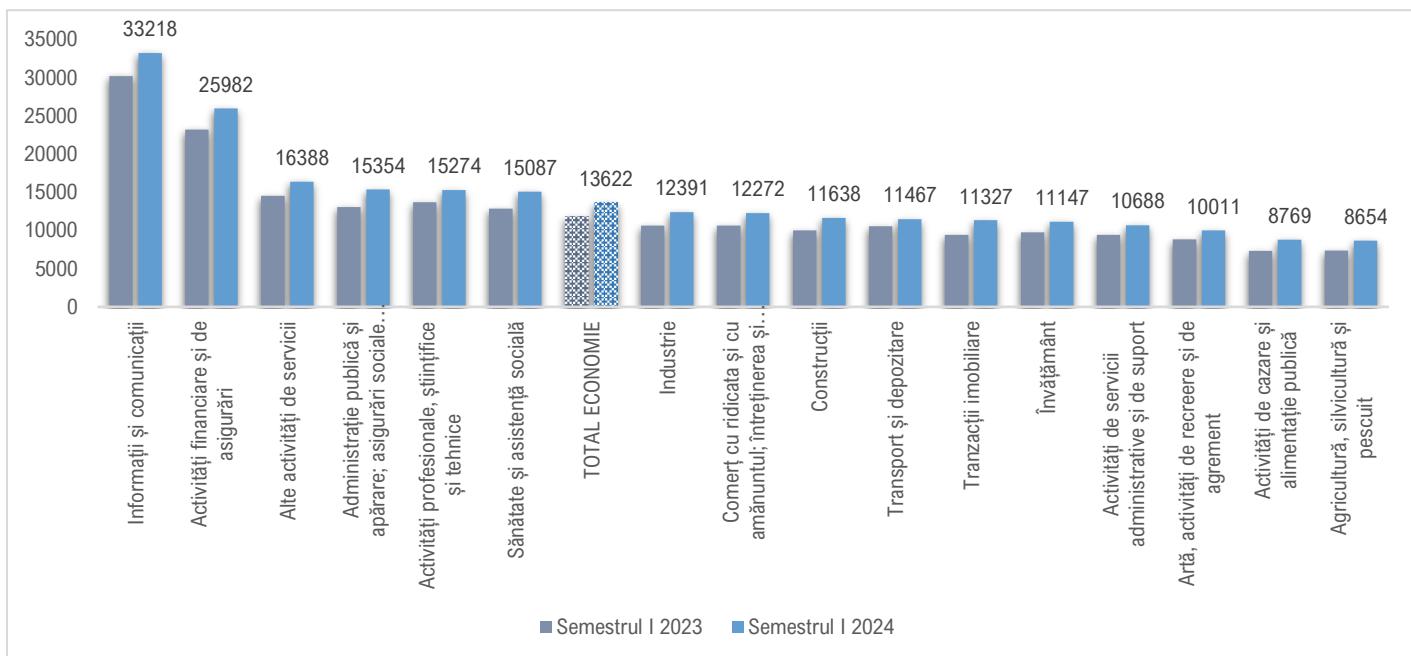
Sursă: Biroul Național de Statistică

În semestrul I 2024 în toate activitățile economice s-au înregistrat majorări ale câștigului salarial mediu lunar (în termeni reali) comparativ cu semestrul I 2023. Cea mai mare creștere a salariilor a fost înregistrată în domeniul tranzacțiilor imobiliare (+15,5%).

Salarii mai mari decât media pe economie au fost achitate în activități precum: informații și comunicații (de circa 2,4 ori decât media pe economie), activități financiare și de asigurări (de 1,9 ori), alte activități de servicii (+20,3%), administrație publică și apărare, asigurări sociale obligatorii (+12,7%), activități profesionale, științifice și tehnice (+12,1%), sănătate și asistență socială (+10,8%).

Câștigurile salariale sub pragul mediei naționale: agricultură, silvicultură și pescuit (63,5% față de media pe economie), activități de cazare și alimentație publică (64,4%), artă, activități de recreere și agrement (73,5%), activități de servicii administrative și de suport (78,5%), învățământ (81,8%), tranzacții imobiliare (83,2%), transport și depozitare (84,2%), construcții (85,4%), comerț cu ridicata și amănuntul (90,1%), industrie (91%).

Figura 5.15. Câștigul salarial mediu lunar pe activități economice în semestrul I 2023-2024, lei

Sursă: Biroul Național de Statistică

5.3. Minimul de existență

În semestrul I 2024 pentru satisfacerea necesităților primare, menținerii sănătății și susținerii viabilității, minimul de existență în medie pe lună pentru o persoană a constituit 2926 lei și s-a majorat cu 2% (în termeni nominali) față de semestrul I 2023. În funcție de mediul de reședință, cea mai mare valoare a fost estimată pentru populația din orașele mari – 3219,7 lei, fiind mai mare cu 11,3% comparativ cu orașele mici (2891,8 lei) și cu 15,5% față de sate (2787,9 lei).

Pe principalele grupe socio-demografice, valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vârstă aptă de muncă – 3120,3 lei și, în special, bărbaților – 3378,9 lei, comparativ cu 2863,8 lei în cazul femeilor. Minimul de existență pentru copii constituie în medie 2914,8 lei lunar, cu o diferențiere a acestui indicator în dependență de vârstă copilului: de la 1117,2 lei pentru un copil în vârstă de până la 1 an, până la 3242,1 lei pentru un copil în vârstă de 7-17 ani.

Figura 5.16. Minimul de existență după medii de reședință în semestrul I 2023-2024, lei

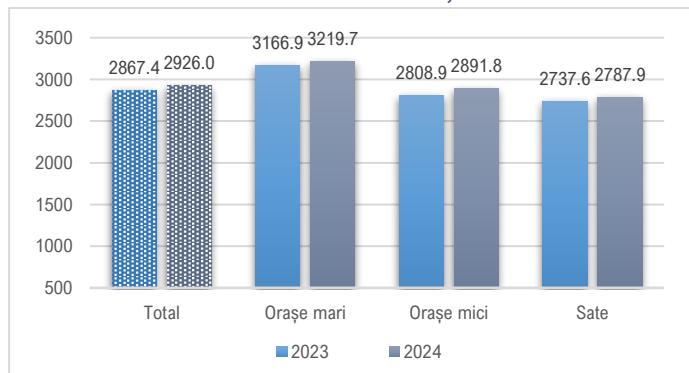
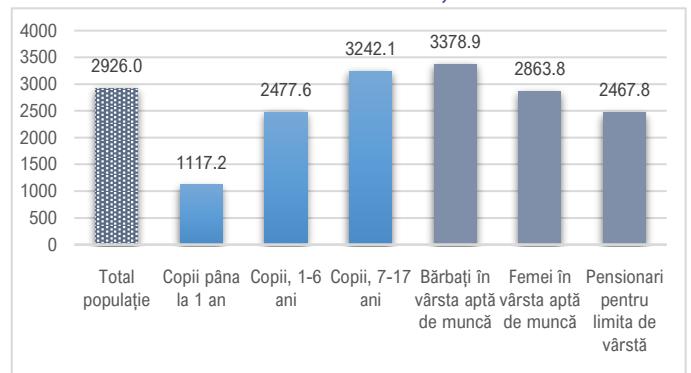

Figura 5.17. Minimul de existență pe categorii de populație în semestrul I 2024, lei

Sursă: Biroul Național de Statistică

Direcția analiză și prognozare macroeconomică, 17.10.2024